

KO E 'ULUAKI TOHI 'A PAULA KO E 'APOSETOLO KI HE KAKAI KOLINITŌ

1 Hili 'ene fetapa atu mo 'ene fakafeta'i, 12 Pea ne akonaki'i 'akinautolu ke nau fe'ofa'ofani, pea ne val-oki'i 'enau ngaahi mavahevahe. 18 'Oku faka'auha 'e he 'Otua 'ae poto 'oe fie poto, 21 'Aki 'ae vale 'oe malanga, 26 Pea 'oku 'ikai ke ui 'ae poto, mo e mālohi, mo e 'eiki fakamaama, 27-28 Ka ko e vale, mo e vaivai, mo e kakai me'a vale.

¹ Ko au Paula, na'e ui ko e 'apostolo 'a Sisu Kalaisi, 'i he finangalo 'oe 'Otua, mo Sositine ko e tokoua,

² ki he siasi 'oe 'Otua 'aia 'oku 'i Kolinitō, kiate kinautolu kuo fakamā'oni'oni 'ia Kalaisi Sisu, kuo hoko ko e mā'oni'oni, mo kinautolu kotoa pē 'i he potu fulipē 'oku ui ki he huafa 'o Sisu Kalaisi ko hotau 'Eiki, 'oku 'onautolu mo 'otautolu fakatou'osi:

³ Ke 'iate kimoutolu 'ae 'ofa mo e melino, mei he 'Otua ko 'etau Tamai, pea mei he 'Eiki ko Sisu Kalaisi.

⁴ 'Oku ou fakafeta'i ma'uaipē ki hoku 'Otua koe'uhi ko kimoutolu, koe'uhi ko e 'ofa 'ae 'Otua kuo foaki kiate kimoutolu 'ia Sisu Kalaisi;

⁵ Koe'uhi kuo ne fakakoloa'ia 'akimoutolu 'i he me'a kotoa pē, 'i he ngaahi lea kotoa pē, mo e ngaahi 'ilo kotoa pē;

⁶ 'O hangē ko hono fakamo'oni 'oe fakahā 'o Kalaisi 'iate kimoutolu:

7 Ko ia 'oku 'ikai ai te mou tomui 'i ha foaki; 'o tatali ki he fakahā 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi:

8 'Aia te ne fakatu'uma'u 'akimoutolu foki 'o a'u ki he ngata'anga, koe'uhi ke mou ta'ehala 'i he 'aho 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi.

9 'Oku mo'oni 'ae 'Otua, 'aia na'e ui 'akimoutolu ki he feohi mo hono 'Alo ko Sisu Kalaisi ko hotau 'Eiki.

10 Pea ko eni, 'e kāinga, 'oku ou kole kiate kimoutolu, 'i he huafa 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ke lea taha pe 'akimoutolu kotoa pē, pea ke 'oua na'a 'iate kimoutolu 'ae ngaahi mavahevahe; ka mou mā'opo'opo lelei 'o loto taha pe, pea fakakaukau taha pe.

11 He kuo fakahā mai kiate au 'akimoutolu, 'e hoku kāinga, 'ekinoutolu 'i he fale 'o Koloī, 'oku ai 'ae ngaahi kikihi 'iate kimoutolu.

12 Pea ko 'eku lea eni, 'oku mou taki taha pehē, "'Oku 'o Paula au,'" pea, "'Oku 'o 'Apolosi au,'" pea, "'Oku 'o Kifasi au,'" pea, "'Oku 'o Kalaisi au.'"

13 Kuo mavahevahe koā 'a Kalaisi? Na'e tutuki ki he 'akau 'a Paula koe'uhi ko kimoutolu? Pe na'a mou papitaiso 'i he hingoa 'o Paula?

14 'Oku ou fakafeta'i ki he 'Otua, na'e 'ikai te u papitaiso ha taha 'iate kimoutolu ka ko Kalisipo mo Keio;

15 Telia na'a pehē 'e ha ni'ihi kuo u fai papitaiso 'i hoku hingoa 'o'oku.

16 Pea na'aku papitaiso foki 'ae fale 'o Setivena: pea 'oku 'ikai te u 'ilo pe na'aku papitaiso mo ha taha kehe.

17 He na'e 'ikai fekau au 'e Kalaisi ke papitaiso, ka ke malanga'aki 'ae ongoongolelei: kae 'ikai 'i he poto 'oe lea, telia na'a fakata'eaonga 'i 'ae 'akau

na'e tutuki ki ai 'a Kalaisi.

¹⁸ He ko e malanga'aki 'ae 'akau na'e tutuki ia ki ai ko e vale ia kiate kinautolu 'oku mala'ia: ka ko e mālohi ia 'oe 'Otua kiate kitautolu kuo fakamo'ui.

¹⁹ He kuo tohi, "Te u faka'auha 'ae poto 'oe kau poto, Pea te u fakata'e'aonga 'ae 'ilo 'oe 'ilo'ilo."

²⁰ Ko e fē 'ae poto? Ko e fē 'ae tangata tohi? Ko e fē 'ae fakakikihi 'o māmani? 'Ikai kuo fakamatavalea 'e he 'Otua 'ae poto 'o māmani?

²¹ He koe'uhi 'i he poto 'oe 'Otua na'e 'ikai 'ilo 'ae 'Otua 'e māmani 'i hono poto, pea na'e lelei ki he 'Otua 'i he "vale" 'oe malanga ke fakamo'ui 'akinautolu 'oku tui.

²² He 'oku tangi 'e he kakai Siu ki ha me'a fakaofu, pea 'oku kumi 'e he kakai Kiliki ki he poto:

²³ Ka 'oku mau malanga'aki 'a Kalaisi na'e tutuki ki he 'akau, ko e tūkia'anga ki he kakai Siu, pea ki he kakai Kiliki ko e vale;

²⁴ Ka ko e mālohi 'oe 'Otua mo e poto 'oe 'Otua 'a Kalaisi, kiate kinautolu kuo ui, 'i he kakai Siu mo e kakai Kiliki.

²⁵ He ko ia 'oku vale 'i he 'Otua, 'oku poto lahi ia 'i he tangata; mo ia 'oku vaivai 'i he 'Otua, 'oku mālohi lahi ia 'i he tangata.

²⁶ He 'oka mou mamata ki homou ui, 'e kāinga, koe'uhi 'oku 'ikai ui ha tokolahi 'oe poto fakakakano, pe ko e tokolahi 'i he mālohi, pe ko e tokolahi 'i he hou'eiki:

²⁷ Ka kuo fili 'e he 'Otua 'ae ngaahi me'a vale 'oe māmani, ke fakamā 'ae poto; pea kuo fili 'e he 'Otua 'ae ngaahi me'a vaivai 'oe māmani, ke fakamā 'ae mālohi;

²⁸ Mo e kau lāuvale 'oe māmani, mo e me'a kuo manuki, kuo fili 'e he 'Otua, pea mo e ngaahi me'a

kuo 'ikai, ke ne faka'osi 'aki 'ae ngaahi me'a 'oku ai:

²⁹ Ke 'oua na'a vikiviki ha toko taha 'i hono 'ao.

³⁰ Ka ko e me'a 'iate ia 'oku mou 'ia Kalaisi Sisu, 'aia kuo hoko ai ia mei he 'Otua kiate kitautolu, ko e poto, mo e fakatonuhia, mo e mā'oni'oni, mo e huhu'i:

³¹ Koe'uhi, ke hangē ko ia kuo tohi, "Ko ia 'oku vikiviki, ke vikiviki ia 'i he 'Eiki."

2

1 'Oku fakahā 'e Paula ki he'ene malanga, kuo 'ikai pe 'i he poto 'oe lea, pe 'i he poto 'oe tangata: 4, 5 Ka 'oku 'i he mālohi 'oe 'Otua: 6 Pea 'oku mā'olunga hake 'aupito 'i he poto fakamaama mo e 'ilo 'ae tangata, 14 Ko ia 'oku 'ikai fa'a 'ilo'i ia 'e he kakai fakakakano.

¹ Pea ko au, 'e kāinga, 'i he'eku 'alu atu kiate kimoutolu, na'e 'ikai te u 'alu atu 'i he mālīe 'oe lea, pe 'i he poto, ke fakahā kiate kimoutolu 'ae fakamo'oni 'ae 'Otua.

² He na'e ma'u hoku loto, 'e 'ikai te u 'ilo ha me'a 'e taha 'iate kimoutolu, ka ko Sisu Kalaisi, mo hono tutuki ki he 'akau.

³ Pea na'aku 'iate kimoutolu 'i he vaivai, mo e manavahē, pea 'i he tetetete lahi.

⁴ Pea ko 'eku lea mo 'eku malanga, na'e 'ikai 'i he ngaahi lea fakaoloolo 'oe poto 'oe tangata, kae 'i he fakamo'oni 'oe Laumālīe mo e mālohi:

⁵ Koe'uhi ke 'oua na'a tu'u 'i he poto 'oe tangata ho'omou tui, ka 'i he mālohi 'oe 'Otua.

⁶ Ka 'oku mau lea 'aki 'ae poto 'iate kinautolu 'oku haohaoa: ka 'oku 'ikai ko e poto 'oe māmani, pe 'oe hou'eiki 'oe māmani, 'aia 'e a'u 'o ngata:

⁷ Ka 'oku mau lea 'aki 'ae poto lilo 'oe 'Otua 'i he ngāue fufū, 'aia na'e tu'utu'uni 'e he 'Otua 'i he te'eki ai tu'u 'a māmani, ko hotau lelei'anga:

⁸ 'Aia na'e 'ikai 'ilo 'e ha taha 'oe ngaahi 'eiki 'oe māmani: he ka nenau 'ilo ia, pehē, 'e 'ikai te nau tutuki ki he 'akau 'ae 'Eiki lāngilangi.

⁹ Kae hangē ko ia kuo tohi, "Oku te'eki ai māmata 'e ha mata, pe fanongo 'e ha telinga, Pea 'oku te'eki ai hū ki he loto 'o ha tangata, 'ae ngaahi me'a 'aia 'oku teuteu 'e he 'Otua ma'anautolu 'oku 'ofa kiate ia."

¹⁰ Ka kuo fakahā ia 'e he 'Otua kiate kitautolu 'aki hono Laumālie: he 'oku hakule 'e he Laumālie 'ae ngaahi me'a kotoa pē, 'io, 'ae ngaahi me'a loloto 'i he 'Otua.

¹¹ He ko hai ha tangata 'oku ne 'ilo 'ae ngaahi me'a 'ae tangata, ka ko e laumālie pe 'oe tangata 'oku 'iate ia? Pea 'oku pehē, 'oku 'ikai ha tangata 'oku ne 'ilo 'ae ngaahi me'a 'ae 'Otua, ka ko e Laumālie pe 'oe 'Otua.

¹² Pea ko eni, 'oku 'ikai ko e laumālie 'o māmani kuo tau ma'u, ka ko e laumālie 'oku mei he 'Otua; koe'uhi ke tau 'ilo 'ae ngaahi me'a kuo foaki mata'ata'atā pe kiate kitautolu 'e he 'Otua.

¹³ 'Ae ngaahi me'a ko ia 'oku mau lea ki ai, kae 'ikai 'i he ngaahi lea 'oku ako mai 'e he poto 'oe tangata, ka ko ia 'oku ako 'aki 'e he Laumālie Mā'oni'oni; 'o fakamatala 'ae me'a fakalaumālie 'aki 'ae me'a fakalaumālie.

¹⁴ Ka 'oku 'ikai ma'u 'e he tangata fakakakano 'ae ngaahi me'a 'oe Laumālie 'oe 'Otua: he ko e vale ia kiate ia: pea 'oku 'ikai te ne fa'a 'ilo ia, he 'oku 'ilo fakalaumālie pe ia.

¹⁵ Ka ko ia 'oku fakalaumālie 'oku ne 'ilo'i 'ae

me'a kotoa pē, ka 'oku 'ikai fa'a 'ilo'i ia 'e ha taha.

¹⁶ “He ko hai 'oku ne 'ilo 'ae finangalo 'oe 'Eiki, koe'uhi ke ne akonaki'i ia?” Ka 'oku tau ma'u 'ae finangalo 'o Kalaisi.

3

2 'Oku taau 'ae hu'ahuhu mo e fānau valevale. 3 Ko e feke'ike'i mo e mavahevahe, ko e faka'ilonga ki he lotofakakakano. 7 Ko e me'a noa pē 'aia 'oku tūtuu'i, mo ia 'oku fakaviviku. 9 Ko e kaunga ngāue mo e 'Otua 'ae kau faifekau. 11 Ko Kalaisi pe 'ae tu'unga. 16 Ko e ngaahi fale tapu 'oe 'Otua, 17 Pea totonu ke tauhi ke mā'oni'oni. 19 Ko e poto 'a māmani ko e vale ia ki he 'Otua.

¹ Pea na'e 'ikai teu fa'a lea kiate kimoutolu, 'e kāinga, 'o hangē ki he fakalaumālie, kae hangē ki he fakakakano, 'io, 'o hangē ko e kau valevale 'ia Kalaisi.

² Na'aku fafanga'aki 'akimoutolu 'ae hu'ahuhu, kae 'ikai 'aki 'ae kakano; he na'e 'ikai te mou fa'a tali ia, pea kuo hoko eni, 'oku 'ikai foki te mou fa'a tali ia.

³ He 'oku mou kei fakakakano: he 'oku 'iate kimoutolu 'ae femeheka'aki, mo e fakakikihi, mo e mavahevahe, 'ikai 'oku mou fakakakano, pea felaka'i 'o fakatatau ki he tangata?

⁴ Koe'uhi 'oku lolotonga 'ae pehē 'e ha tokotaha, “'Oku 'o Paula au;” pea pehē 'e ha tokotaha, “'Oku 'o 'Apolosi au;” 'ikai 'oku mou fakakakano pe?

⁵ Pea ko hai ai 'a Paula, pea ko hai ai 'a 'Apolosi, ka ko e ongo tamaio'eiki na'a mou tui ai, 'io, 'o taau mo ia na'e foaki 'e he 'Eiki ki he tangata taki taha.

⁶ Na'aku tō 'eau, pea fakaviviku 'e 'Apolosi; ka ko e 'Otua na'a ne foaki hono tupu.

⁷ Ko ia 'oku 'ikai ko ha me'a 'aia 'oku tō, pe ko ia 'oku fakaviviku; ka ko e 'Otua 'oku ne foaki hono tupu.

⁸ Ko eni, ko ia 'oku tō mo ia 'oku fakaviviku 'oku taha pe: pea 'e taki taha ma'u 'ene totongi 'a'ana 'o fakatatau ki he'ene ngāue.

⁹ He ko e kaunga ngāue 'akimautolu mo e 'Otua: ko e ngāue 'ae 'Otua mo e fale 'oe 'Otua 'akimoutolu.

¹⁰ O fakatatau mo e 'ofa 'ae 'Otua kuo foaki kiate au, kuo u 'ai 'ae tu'unga 'o ngali mo e tufunga poto, pea 'oku fokotu'u ki ai 'e ha tokotaha. Ka ke taki taha vakai pe 'oku fēfee'i 'ene fokotu'u ki ai.

¹¹ He 'oku 'ikai ha taha te ne fa'a 'ai ha tu'unga kehe, ka ko ia pe kuo 'ai, 'aia ko Sisu Kalaisi.

¹² Pea kapau 'oku fokotu'u 'e ha taha ki he tu'unga ni, ha koula, pe siliva, pe ha ngaahi maka koloa, pe ko e 'akau, pe ko e mohuku, pe ko e tefito'i kaho;

¹³ 'E fakahā 'ae ngāue 'ae kakai kotoa pē taki taha: koe'uhi 'e faka'ilo ia 'i he 'aho, koe'uhi 'e fakahā ia 'e he afi; pea 'e 'ahi'ahi'i 'e he afi 'ae ngāue 'ae kakai kotoa pē pe ko e hā hono anga.

¹⁴ Kapau 'e tu'uma'u 'ae ngāue 'aia kuo fokotu'u 'e ha taha, te ne ma'u 'ae totongi.

¹⁵ Kapau 'e vela 'ae ngāue 'a ha taha, 'e masiva ai ia: pea 'e fakamo'ui pe ia; ka 'e hangē ha hao mei he afi.

¹⁶ 'Ikai 'oku mou 'ilo ko e fale tapu 'oe 'Otua 'akimoutolu, pea 'oku nofo'ia 'akimoutolu 'e he Laumālie 'oe 'Otua?

¹⁷ Kapau 'e maumau 'e ha taha 'ae faletapu 'oe 'Otua; 'e maumau ia e he 'Otua; he ko e fale tapu

‘oe ‘Otua ‘oku mā‘oni‘oni, pea ko e fale tapu ko ia ‘akimoutolu.

¹⁸‘Oua na‘a kākaa‘i ha taha ‘e ia. Kapau ‘oku ai ha taha ‘iate kimoutolu ‘oku ongoongo ko e poto ia ‘i māmani, tuku ke lau ia ko e vale koe‘uhi kae lau ia ko e poto.

¹⁹He ko e poto ‘o māmani, ko e vale ia ki he ‘Otua. He kuo tohi, “‘Oku ne mo‘ua ‘ae poto ‘i he‘enau fie poto.”

²⁰Pea pehē foki, “‘Oku ‘ilo ‘e he ‘Eiki ‘ae ngaahi mahalo ‘oe poto, ko e va‘inga ia.”

²¹Ko ia ke ‘oua na‘a vikiviki ha taha ‘i he tangata. He ‘oku ‘amoutolu ‘ae ngaahi me‘a kotoa pē;

²²Pe ko Paula, pe ko ‘Apolosi, pe ko Kifasi, pe ko e māmani, pe ko e mo‘ui, pe ko e mate, pe ko e ngaahi me‘a ‘i heni, pe ko e ngaahi me‘a ‘e ha‘u; ‘oku ‘amoutolu kotoa pe;

²³Pea ‘oku ‘a Kalaisi ‘akimoutolu; pea ‘oku ‘oe ‘Otua ‘a Kalaisi.

4

1 Ko e hā ‘ae mahalo mo e lea ‘oku taau ki he kau faifekau. 7 ‘Oku ‘ikai ha me‘a ‘iate kitautolu na‘e ‘ikai te tau ma‘u mei he ‘Eiki. 9 Ko e siofia‘anga ‘ae kau ‘aposetolo ki māmani, mo e kau ‘āngelo, mo e kakai, 13 Ko e ‘uli mo e me‘a li‘aki ‘o māmani ‘akinautolu: 15 Ka ko ‘etau ngaahi tamai ‘ia Kalaisi, 16 Pea totonu ‘etau fa‘ifa‘itaki ki ai.

¹Ko ia ke pehē ‘ae lau ‘e he tangata kiate kimautolu, ‘o taau mo e kau tamaio‘eiki ‘a Kalaisi, mo e kau tauhi ‘oe ngaahi me‘a fakalilolilo ‘ae ‘Otua.

²Ko eni foki, ‘oku ‘amanaki ki he kau tauhi, ke nau fai totonu.

³ Ka ko e me‘a si‘i ‘aupito kiate au ke fakamaau au ‘ekimoutolu, pe ko e fakamaau ‘ae tangata: ‘io, ‘oku ‘ikai te u fakamaau au ‘eau.

⁴ He ‘oku ‘ikai te u ‘ilo ha me‘a ‘iate au pe; ka ‘oku ‘ikai te u tonuhia ai: ka ko ia ‘oku ne fakamaau au, ko e ‘Eiki ia.

⁵ Ko ia ‘oua na‘a fakamaau ha me‘a ‘i he te‘eki hoko hono kuonga, pea ‘oua ke hoko mai ‘ae ‘Eiki, ‘aia te ne ‘omi ki he maama ‘ae ngaahi me‘a fufū ‘oe pō‘uli, pea te ne fakahā ‘ae ngaahi filio‘i ‘oe loto: pea ‘e toki ma‘u ai ‘o taki taha kotoa pē ‘ae fakamālō mei he ‘Otua.

⁶ Pea ko e me‘a ni, ‘e kāinga, kuo u fakahoko fakatātā kiate au mo ‘Apolosi koe‘uhi ko kimoutolu; koe‘uhi ke mou ‘ilo ‘iate kimaua ke ‘oua na‘a lahi ho‘omou lau ‘i he me‘a kuo tohi, “Ke ‘oua na‘a ai hamou tokotaha ‘e fielahe ‘i he filifilimānako ki ha taha kae kovi ki ha taha.”

⁷ He ko hai ‘oku ne fakakehe‘i koe? Pea ko e hā ‘oku ‘a‘au, na‘e ‘ikai te ke ma‘u? Pea kapau na‘a ke ma‘u ia, ko e hā ‘oku ke vikiviki ai ‘o hangē na‘e ‘ikai te ke ma‘u ia?

⁸ Pea ko eni, ‘oku mou mākona, kuo mou mohu me‘a, kuo mou pule, ‘o hangē ko e ngaahi tu‘i, pea ta‘ekau ‘akimautolu: pea ‘oku ‘amusiaange ‘eau ‘oku mou pule, koe‘uhi ke tau pule mo kimoutolu foki.

⁹ He ‘oku ou ‘ilo ‘eau kuo tuku ‘e he ‘Otua ‘akimautolu ‘ae kau ‘apostolo ki mui, ‘o hangē ko e tukupau ki he mate, he kuo ngaohi ‘akimautolu ko e siofia‘anga ‘o māmani, mo e kau ‘āngelo, mo e kakai.

¹⁰ Ko e kau vale ‘akimautolu koe‘uhi ko Kalaisi, ka ‘oku poto ‘akimoutolu ‘ia Kalaisi; ‘oku mau vaivai, ka ‘oku mālohi ‘akimoutolu; ‘oku ‘apasia

‘akimoutolu, ka ‘oku manukia ‘akimautolu.

¹¹ *To*, ‘o a‘u ki he feitu‘ula‘ā ni ‘oku mau fiekaia, mo fieinu, ‘oku mau telefua, pea sipi‘i, pea ‘oku ‘ikai hamau nofo‘anga ma‘u:

¹² ‘O ngāue, pea fai ‘aki homau nima ‘omautolu: kuo manukia, ka mau tāpuaki; kuo fakatanga‘i, ka mau kātaki ia:

¹³ Kuo lau‘ikovi, ka ‘oku mau kole; kuo hoko ‘akimautolu ‘o hangē ko e ‘uli ‘oe fonua, pea mo e efe ‘oe me‘a kotoa pē ‘o a‘u ki he ‘aho ni.

¹⁴ ‘Oku ‘ikai te u tohi ‘ae ngaahi me‘a ni ke fakamā ‘akimoutolu, ka ko ‘eku valoki ki he‘eku fānau ‘oku ou ‘ofa ai.

¹⁵ He neongo ‘oku toko mano ho‘omou akonaki ‘ia Kalaisi, ‘oku ‘ikai tokolahi ‘ae tamai: he ko au ne u fakatupu ‘akimoutolu ia.

¹⁶ Ko ia ‘oku ou kole ai kiate kimoutolu, ke mou fa‘ifa‘itaki kiate au.

¹⁷ Ko e me‘a ko ia kuo u fekau atu ai kiate kimoutolu ‘a Timote, ‘aia ko hoku foha ‘ofa, mo e angatonu ‘i he ‘Eiki, pea te ne fakamanatu kiate kimoutolu hoku ngaahi ‘alu‘anga ‘aia ‘oku ‘ia Kalaisi, ‘o hangē ko ia ‘oku ou ako ‘aki ‘i he potu kotoa pē mo e siasi kotoa pē.

¹⁸ Ka kuo fielaahi ‘ae ni‘ihi, ‘o hangē ‘e ‘ikai te u ‘alu atu kiate kimoutolu.

¹⁹ Ka te u ‘alu vave atu kiate kimoutolu, ‘o kapau ko e finangalo ia ‘oe ‘Eiki, pea te u ‘eke, kae ‘ikai ki he lea pē ‘anautolu ‘oku fakafuofua lahi, ka ko ‘enau mālohi.

²⁰ He ko e pule‘anga ‘oe ‘Otua ‘oku ‘ikai ‘i he lea pe, ka ‘oku ‘i he mālohi.

²¹ Ko e hā homou lotu? Te u ‘alu atu kiate kimoutolu mo e me‘a tā, pe ‘i he ‘ofa, pe ‘i he lotu

angavaivai?

5

1 Ko e tangata fai fakalielia 6 ko e me'a fakamā lahi kiate kinautolu, kae 'ikai ko e me'a fakafiefia. 7 Ko e fakatafe kitu'a 'ae me'a fakatupu kuo motu'a. 10 Ke tau fakamama'o mei he kakai 'oku fai angahala.

¹ 'Oku fakaongo lahi mai 'oku ai 'ae fe'auaki 'iate kimoutolu, pea ko e fe'auaki pehē 'oku 'ikai si'i lau ki ai 'i he kakai Senitaile, 'o pehē ke ma'u 'e ha taha 'ae uaifi 'o 'ene tamai.

² Pea 'oku mou anga fakafiefielahi, kae 'ikai te mou mamahi mu'a, koe'uhi ko ia kuo ne fai 'ae me'a ni, ke tukuange ia 'iate kimoutolu.

³ He ko e mo'oni, ko au 'oku ou mama'o 'i he sino, ka 'oku ou 'i ai 'i he laumālie, kuo u fakamaau 'i 'aia na'e fai 'ae ngāue ni, 'o hangē kuo u 'i ai,

⁴ 'I ho'omou fakataha 'i he huafa 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, mo hoku laumālie, mo e mālohi 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi.

⁵ Ke tukuange 'ae tokotaha pehē kia Sētane ke maumau ai 'ae sino, kae fakamo'ui 'ae laumālie 'i he 'aho 'oe 'Eiki ko Sisu.

⁶ Ko ho'omou vikiviki 'oku 'ikai lelei. 'Ikai 'oku mou 'ilo "Ko e me'a fakatupu si'i 'oku ne fakatupu 'i 'ae takaonga kotoa?"

⁷ Ko ia ke tafi kitu'a 'ae me'a fakatupu motu'a, koe'uhi 'i he 'ikai ha me'a fakatupu 'iate kimoutolu, ke mou hoko ko e takaonga fo'ou. He ko Kalaisi ko ho tau *feilaulau* 'oe Lakaatu, kuo hifo 'aki ma'atautolu.

⁸ Ko ia ke tau fai 'ae kātōanga, kae 'ikai 'i he me'a fakatupu motu'a, pe 'i he 'i me'a fakatupu

‘oe fakafasifasi mo e angahala; ka ‘i he mā ta‘eme‘afakatupu ‘oe angatonu mo e mo‘oni.

⁹ Kuo u tohi ‘i he tohi kiate kimoutolu, ke ‘oua na‘a mou fakataha mo e kau fe‘auaki:

¹⁰ Ka ‘oku ‘ikai ko e pehē pe, ki he kau fe‘auaki ‘oe māmani, pe ko e kau manumanu, pe ko e kau fakamālohi, pe ko e kau tauhi tamapua; he ka ne pehē, tā te mou ‘alu pe ‘i he māmani.

¹¹ Ka kuo u tohi eni kiate kimoutolu, ka ai ha taha ‘oku ui ko e kāinga, ka ‘oku fe‘auaki, pe manumanu, pe tauhi tamapua, pe ko e manuki, pe ko e kona, pe ko e fakamālohi; ‘oua na‘a fakataha mo ha taha pehē, pea ‘oua na‘a kai mo ia.

¹² He ko hai au ke u fakamaau ‘akinautolu ‘oku ‘i tua‘ā? ‘ikai ‘oku mou fakamaau ‘akinautolu ‘oku ‘i loto‘ā pe?

¹³ Ka ko kinautolu ‘oku ‘i tua‘ā ‘oku fakamaau‘i ‘e he ‘Otua. Ko ia ke “tukuange ‘iate kimoutolu ‘ae tangata angahala ko ia.”

6

1 Ke ‘oua na‘a fakamamahi ‘e he kakai Kolinitō honau kāinga, ‘i he‘enau fefakamaau‘aki fakamaama: 6 Kae‘uma‘ā ‘enau fai ia ki he ta‘etui. 9 ‘E ‘ikai lava‘i ‘ae pule‘anga ‘oe ‘Otua ‘e he ta‘emā‘oni‘oni. 15 Ko e ngaahi kupu ‘o Kalaisi hotau sino, 19 Mo e fale tapu ‘oe Laumālie Mā‘oni‘oni. 16, 17 Ko ia ke ‘oua na‘a fakaului ia.

¹ ‘Oku mou pehē, ‘oku ngofua ia kiate kimoutolu, ‘o kapau ‘oku ai ha me‘a ki ha tokotaha, ke fakamaau ia ‘i he ‘ao ‘oe ta‘eangatonu, kae ‘ikai ‘i he ‘ao ‘oe kāinga mā‘oni‘oni?

² ‘ikai ‘oku mou ‘ilo ‘e fakamaau ‘a māmani ‘e he kakai mā‘oni‘oni? Pea kapau ‘e fakamaau ‘a

māmani 'ekimoutolu, 'oku ta'etaau 'akimoutolu ke fakamaau 'ae ngaahi me'a si'i?

³ 'Ikai 'oku mou 'ilo te tau fakamaau 'ae kau 'āngelo? Pea 'ikai 'e mu'a hake lahi ki he ngaahi me'a 'oe mo'ui ni?

⁴ Pea kapau 'oku ai ha fakamaau ki he ngaahi me'a 'oe mo'ui ni, pea 'oku mou fili *ke fai ia* 'ekinautolu 'oku mā'ulalo hifo 'i he siasi?

⁵ 'Oku ou lea ko homou fakamā. *He* 'oku pehē koā, 'oku 'ikai 'aupito ha tokotaha poto 'iate kimoutolu? 'Oku 'ikai ha tokotaha 'oku fa'a fai ke fakamaau ki hono ngaahi kāinga?

⁶ Ka 'oku fefakamaau'aki 'ae kāinga mo e kāinga, pea fai ia 'i he 'ao 'oe kau ta'etui?

⁷ Pea ko eni, 'oku ai 'ae kovi lahi 'iate kimoutolu, koe'uhi 'oku mou fefakamaau'aki 'akimoutolu. Ko e hā mu'a 'oku 'ikai ai te mou kātaki 'ae kovi? Ko e hā mu'a 'oku 'ikai ai te mou kātaki homou fakamālohi'i?

⁸ Tā ko e mo'oni 'oku mou fai hala, pea fakamālohi, 'io, ki he kāinga foki.

⁹ 'Ikai 'oku mou 'ilo, 'e 'ikai hoko 'e he ta'efaitotonu ki he pule'anga 'oe 'Otua? 'Oua na'a kākaa'i 'akimoutolu: ko e kau fe'auaki, mo e kau tauhi tamapua, mo e kau tonofefine, mo e kau mo'ui fakafiēmālie, mo e kau fiefai fakalielia'aki 'iate kinautolu,

¹⁰ Mo e kau kaiha'a, mo e manumanu, mo e kau fa'a kona, mo e kau lea kovi, mo e kau fakamālohi, 'e 'ikai te nau lava'i 'ae pule'anga 'oe 'Otua.

¹¹ Pea na'e pehē pe homou ni'ihī; ka kuo fufulu 'akimoutolu, ka kuo fakatapui 'akimoutolu, ka kuo fakatonuhia 'akimoutolu, 'i he huafa 'oe 'Eiki ko Sisu, pea 'i he Laumālie 'o hotau 'Otua.

12 “Oku ngofua ‘ae me‘a kotoa pē kiate au, “ka ‘oku ‘ikai ‘aonga ‘ae me‘a kotoa pē: ‘oku ngofua ‘ae me‘a kotoa pē kiate au, ka ‘e ‘ikai faiekina au ‘e he me‘a ‘e taha.

13 Ko e ngaahi me‘akai ki he fatu, mo e fatu ki he ngaahi me‘akai: ka ‘e faka‘auha ia fakatou‘osi ‘e he ‘Otua. Ka ‘oku ‘ikai ki he fe‘auaki ‘ae sino, ka ki he ‘Eiki; pea mo e ‘Eiki ki he sino.

14 Pea kuo fokotu‘u hake ‘e he ‘Otua ‘ae ‘Eiki, pea te ne fokotu‘u hake ‘akimoutolu foki ‘i hono mālohi ‘o‘ona.

15 ‘Ikai ‘oku mou ‘ilo, ko homou sino ko e ngaahi kupu ia ‘o Kalaisi? Pea te u ‘ave eni ‘ae ngaahi kupu ‘o Kalaisi, ‘o ngaohi ia ko e ngaahi kupu ‘oe fa‘a fe‘auaki? ‘Ikai ‘aupito.

16 Ko e hā? ‘ikai ‘oku mou ‘ilo, ko ia kuo hoko ki he fa‘a fe‘auaki, ‘oku sino taha? He ‘oku pehē ‘e ia, “E hoko ‘ae toko ua ko e kakano pe taha.”

17 Ka ko ia kuo hoko ki he ‘Eiki, ko e laumālie pe taha.

18 Puna mei he fe‘auaki. Ko e angahala fulipē ‘oku fai ‘e he tangata, ‘oku ‘itu‘a ‘i he sino, ka ko ia ‘oku fai fe‘auaki, ‘oku fai angahala ia ki hono sino ‘o‘ona.

19 Ko e hā? ‘Ikai ‘oku mou ‘ilo, ko homou sino ko e fale tapu ‘oe Laumālie Mā‘oni‘oni, ‘oku ‘iate kimoutolu, ‘aia ‘oku mou ma‘u mei he ‘Otua, pea ‘oku ‘ikai ‘amoutolu ‘akimoutolu?

20 He kuo fakatau‘akimoutolu ‘aki ‘ae totongi: ko ia ke fakaongolelei ‘ae ‘Otua ‘i homou sino, pea ‘i homou laumālie, ‘aia ‘oku ‘oe ‘Otua.

7

1 ‘Oku lea ‘a Paula ki he fakamaau, 4 ‘Oku fakahā

ke ta'ofi ki he fe'auaki: 10 Pea ke 'oua na'a māvae noapē 'ae ngaahi mali. 18, 20 Ke fitemālie 'ae tangata kotoa pē 'i he ngāue kuo ui ai ia 'e he 'Eiki. 25 Hono 'aonga 'oe nofo takape 35 Pea ko e hā 'ae me'a te tau fakama'u mali ai, mo ia te tau ta'ofi ai mei he fakama'u mali.

¹ Pea 'i he ngaahi me'a ko ia na'a mou tohi ai kiate au: 'Oku lelei ki he tangata ke 'oua na'a ala ki ha fefine.

² Ka koe'uhi telia 'ae fe'auaki, ke ma'u 'e he tangata taki taha hono uaifi 'o'ona, pea ke ma'u 'e he fefine taki taha hono husepāniti 'o'ona.

³ Ke 'atu 'e he tangata 'aia 'oku totonu ki hono uaifi: pea ke pehē pe 'e he fefine foki ki hono husepāniti.

⁴ 'Oku 'ikai ke pule 'e he fefine ki hono sino 'o'ona, ka ko hono husepāniti: pea 'oku pehē foki 'ae tangata, 'oku 'ikai ke pule ia ki hono sino 'o'ona, ka ko hono uaifi.

⁵ 'Oua na'a mo fefa'ao'aki 'akimoua, ka 'i ho'omo feloto'aki 'i he 'aho si'i, koe'uhi ke mo tukuange 'akimoua ki he 'aukai mo e lotu; pea mo toe fakataha, telia na'a tauvele'i 'akimoua 'e Sētane 'i ho'omo ta'efa'ata'ofi.

⁶ 'Oku ou fakahā 'aia 'oku ngofua, ka 'oku 'ikai ko e fekau.

⁷ He 'oku 'amusiaange 'eau kuo tatau mo au 'ae tangata kotoa pē. Ka 'oku ma'u taki taha kotoa pē 'ene me'a foaki totonu mei he 'Otua, ko e taha ki he anga ko eni, mo e taha ki he anga ko 'ena.

⁸ Pea 'oku ou tala atu ki he kau takape mo e kau fefine kuo mate honau husepāniti, 'oku lelei kiate kinautolu 'o kapau te nau nofo pe 'o hangē ko au.

⁹ Pea kapau 'oku 'ikai te nau fa'a kātaki, tuku ke nau mali: he 'oku lelei 'enau mali 'i he 'enau vela.

¹⁰ Pea 'oku ou fekau ki he kakai mali, ka 'oku 'ikai ko au pe, ka ko e 'Eiki, 'oua na'a 'alu 'ae fefine mei hono husepāniti.

¹¹ Pea kapau 'e 'alu ia, ke nofo pe ta'emali ia, pea ke fakalelei mo hono husepāniti: pea 'oua na'a tukuange 'e he tangata hono uaifi.

¹² Ka ko hono toe 'oku ou lea 'eau ki ai, ka 'oku 'ikai ko e 'Eiki: Kapau 'oku ai ha kāinga tangata 'oku ma'u 'ae uaifi ta'etui, pea 'oku loto lelei ia ke na nonofo, ke 'oua na'a ne li'aki ia.

¹³ Pea ko e fefine 'oku ne ma'u 'ae husepāniti 'oku 'ikai tui, pea kapau 'oku loto lelei ia ke na nonofo, pea 'oua na'a 'alu ia mei ai.

¹⁴ He 'oku fakatapui 'ae tangata ta'etui 'e hono uaifi, pea fakatapui 'ae fefine ta'etui 'e hono husepāniti: ka ne 'ikai pehē, 'e ta'ema'a ho'omou fānau: ka ko eni 'oku nau ma'a.

¹⁵ Pea kapau 'e 'alu 'ae ta'etui, tuku pe ke 'alu. 'Oku 'ikai ha'isia ha kāinga tangata, pe ha kāinga fefine, 'i he ngaahi me'a pehē; ka kuo ui 'akitautolu 'e he 'Otua ki he anga fakamelino.

¹⁶ He 'oku ke 'ilo fēfē, 'e fefine, pe te ke fakamo'ui ho husepāniti pe 'ikai? Pea 'oku ke 'ilo fēfee'i, 'e tangata, pe te ke fakamo'ui ho uaifi pe 'ikai?

¹⁷ Kae hangē ko e tufaki 'e he 'Otua ki he tangata taki taha, pea mo e ui 'e he 'Eiki 'ae tangata kotoa pē, ke 'alu ai pe ia 'i ai. Pea 'oku pehē pe 'eku fekau ki he ngaahi siasi kotoa pē.

¹⁸ 'Oku ui ha taha, ka 'oku kamu ia? Pea 'oua na'a hoko ko e ta'ekamu. 'Oku ui ha taha 'oku ta'ekamu? 'Oua na'a kamu ia.

19 'Oku 'ikai 'aonga 'ae kamu, pea 'oku 'ikai 'aonga 'ae ta'ekamu, ka ko e fai 'oe ngaahi fekau 'ae 'Otua.

20 Ke taki taha nofo pe 'i he 'alunga ko ia 'aia na'e ui ai ia.

21 Kuo ui ko e 'oku ke pōpula? 'Oua na'a ke tokanga ki ai: pea kapau 'oku ke mafai ke ke tau'atāina, ke fai ia.

22 He ko ia kuo ui 'e he 'Eiki, ka ko e pōpula ia, ko e tangata tau'atāina ia 'oe 'Eiki: pea 'oku pehē pe foki, ko ia kuo ui 'oku 'ata'atā, ko e pōpula ia 'a Kalaisi.

23 Kuo fakatau'akimoutolu 'aki 'ae totongi: 'oua na'a mou tamaio'eiki ki he tangata.

24 'E kāinga, ke taki taha nofo ki he 'Otua, 'i he 'alunga ko ia na'e ui ai ia.

25 Pea koe'uhi ko e kau tāupo'ou, 'oku 'ikai ha'aku fekau ki ai mei he 'Otua; ka 'oku ou fakahā atu hoku loto 'o taau mo e taha kuo ne ma'u 'ae 'alo'ofa mei he 'Eiki ke fai totonu.

26 Ko ia 'oku ou pehē 'eau, ko e me'a 'i he mamahi ni 'e lelei, 'io, 'e lelei ke nofo pehē ai pe 'ae tangata.

27 Kuo nono'o koe ki ha uaifi? 'Oua na'a fie veteki. Kuo ke 'ata'atā koe mei he uaifi? 'Oua na'a ke kumi ha uaifi.

28 Pea kapau te ke mali, 'oku 'ikai te ke fai angahala ai; pea kapau 'e mali 'e ha tāupo'ou, 'oku 'ikai angahala ai ia. Ka te nau ma'u 'ekinoutolu 'ae mamahi 'i he sino: ka 'oku ou 'ofa kiate kimoutolu.

29 Ka 'oku ou fakahā eni, 'e kāinga, 'oku fuonounou 'ae kuonga: pea ko ia pe, ke fai 'ekinoutolu 'oku mali, 'o hangē 'oku 'ikai te nau mali;

30 Pea ko kinoutolu 'oku tangi, 'o hangē 'oku 'ikai te nau tangi; mo kinoutolu 'oku fiefia, 'o hangē

‘oku ‘ikai te nau fiefia; mo kinautolu ‘oku fakatau, ‘o hangē ‘ikai te nau ma‘u;

³¹ Mo kinautolu ‘oku ngāue‘aki ‘ae māmani, ke ‘oua na‘a ngaohikovi‘i ia: he ko e teunga ‘oe māmani ‘oku ‘alu ia ‘o mole.

³² Pea ko hoku loto ke ‘oua na‘a mou femioekina ‘i he tokanga. Ko e tangata ta‘emali, ‘oku tokanga ia ki he ngaahi me‘a ‘ae ‘Eiki, pe fēfē ‘ene fakafiemālie‘i ‘ae ‘Eiki:

³³ Ka ko e tangata ‘oku mali ‘oku tokanga ia ki he ngaahi me‘a ‘o māmani, pe fēfē ‘ene fakafiemālie‘i hono uaifi.

³⁴ ‘Oku fai kehekehe ‘ae fefine mali mo e tāupo‘ou: ko e fefine ta‘emali, ‘oku tokanga ia ki he ngaahi me‘a ‘ae ‘Eiki, koe‘uhi ke mā‘oni‘oni ia ‘i he sino mo e laumālie; ka ko ia ‘oku mali, ‘oku tokanga ia ki he ngaahi me‘a ‘o māmani, pe fēfē ‘ene fakafiemālie‘i hono husepāniti.

³⁵ Pea ‘oku ou lea ‘aki eni ke ‘aonga kiate kimoutolu; ka ‘oku ‘ikai ko ‘eku lafo ‘ae hele kiate kimoutolu, ka ko ia ‘oku matamatalelei, pea koe‘uhi ke mou fa‘a tokanga ki he ‘Eiki ‘i he ta‘efetōhoaki.

³⁶ Pea kapau ‘oku mahalo ‘e ha taha ‘oku ne fai ta‘engali ki hono ‘*ofefine* tāupo‘ou, kapau kuo lahi lelei ia, pea ‘oku ‘aonga ke pehē, ke fai pe ‘aia ‘oku ne loto ki ai, ‘oku ‘ikai angahala ia: tuku ke na mali.

³⁷ Ka ko ia ‘oku tu‘uma‘u hono loto, pea ‘ikai hano ‘aonga, ka ‘oku ne fa‘a pule‘i hono loto ‘o‘ona, pea kuo pau pe hono loto ke ne ta‘ofi hono ‘*ofefine* tāupo‘ou, ‘oku fai lelei ia.

³⁸ Pea ko ia ‘oku ne foaki ia ke mali, ‘oku fai lelei ia; ka ko ia ‘oku ‘ikai te ne foaki ia ke mali, ‘oku fai lelei lahi hake.

³⁹ Kuo nono‘o ‘ae fefine ‘aki ‘ae fono ‘i he lolo-tonga ‘oku mo‘ui hono husepāniti; pea kapau kuo mate hono husepāniti, ‘oku ‘ata‘atā ia ke mali kiate ia ‘oku ne loto ki ai; kae ‘i he ‘Eiki pe.

⁴⁰ Ka ko hoku loto, ‘e fiemālie lahi ia ‘o kapau ‘e nofo pe: pea ‘oku ou pehē, ‘oku ‘iate au foki ‘ae Laumālie ‘oe ‘Otua.

8

1 Ke fakamama‘o mei he ngaahi me‘akai na‘e feilaulau ‘aki ki he ngaahi tamapua. 8, 9 Ke ‘oua na‘a tau ngāue kovi ‘aki ‘etau tau‘atāina ke tūkia ai hotau kāinga lotu: 11 Ka ke ta‘ofi ‘aki ‘ae ‘ofa ‘etau ‘ilo.

¹ Pea ‘i he ngaahi me‘a kuo feilaulau ‘aki ki he ngaahi tamapua, ‘oku tau ‘ilo, he ‘oku tau ma‘u kotoa pē ‘ae ‘ilo. ‘Oku fakafuofuolahi ‘e he ‘ilo, ka ‘oku langa hake ‘e he ‘ofa.

² Pea kapau ‘oku mahalo ‘e ha tangata ‘oku ne ‘ilo ha me‘a, ‘oku te‘eki te ne ‘ilo ha me‘a ‘e taha, ‘o hangē ko ia ‘oku totonu ke ne ‘ilo.

³ Ka ‘oka ai ha taha ‘oku ‘ofa ki he ‘Otua, ‘oku ‘ilo ia ‘e ia.

⁴ Pea koe‘uhi ko e kai ‘oe ngaahi me‘a ko ia ‘oku feilaulau ‘aki ki he ngaahi tamapua, ‘oku tau ‘ilo, ko e tamapua ko e me‘a noa pē ‘i māmani, pea ‘oku ‘ikai mo ha ‘Otua, ka ko e tokotaha pe.

⁵ He neongo ‘oku ‘i ai ‘oku ui “ko e ngaahi ‘otua,” ‘i he langi pe ‘i he māmani, (he ‘oku ai ‘ae “‘otua” tokolahi, mo e “‘eiki” tokolahi),

⁶ Ka ‘oku taha pe ‘ae ‘Otua kiate kitautolu, ko e Tamai, ‘aia ‘oku mei ai ‘ae ngaahi me‘a kotoa pē, pea ma‘ana ‘akitautolu; pea taha pe ‘ae ‘Eiki, ko

Sisu Kalaisi, ‘aia ‘oku ‘iate ia ‘ae ngaahi me‘a kotoa pē, mo kitautolu ‘iate ia.

⁷ Ka ‘oku ‘ikai ‘i he tangata kotoa pē ‘ae ‘ilo ko ia: he ‘oku kei ai ni ‘ae ni‘ihi ‘oku kai fākalili‘a ‘ae me‘a ‘oku ‘atu ki ha tamapua, ‘o hangē ko ha mo‘oni ia, pea ‘oku fakaului ai honau loto koe‘uhi ko ‘ene vaivai.

⁸ Ka ‘oku ‘ikai fakaongolelei ‘akitautolu ‘e he me‘akai ki he ‘Otua: he ‘oku ‘ikai te tau lelei ai, ‘o kapau ‘oku tau kai; pea ‘oku ‘ikai te tau kovi ai, ‘o kapau ‘oku ‘ikai te tau kai.

⁹ Kae vakai telia na‘a ai ha me‘a ‘e hoko ai ho‘omou tau‘atāina ni ko e tūkia‘anga kiate kinautolu ‘oku vaivai.

¹⁰ He kapau ‘e mamata ha taha kiate koe, ‘a koe “ko e poto,” ‘oku ke nofo ‘o kai ‘i he fale ‘oe tamapua, ‘ikai ‘e langa hake ai ‘ae loto ‘o ia ‘oku vaivai, ke ne kai ‘ae ngaahi me‘a ko ia kuo feilaulau ‘aki ki he ngaahi tamapua;

¹¹ Pea ko e me‘a ‘i ho‘o “‘ilo” ‘e ‘auha ai ho kāinga vaivai, na‘e pekia ai ‘a Kalaisi?

¹² Ka ‘i ho‘omou angahala pehē ki he kāinga, ‘o fakakafo honau loto vaivai, ko ho‘omou fai angahala ia kia Kalaisi.

¹³ Ko ia kapau ‘e fakahala‘i hoku kāinga ‘e he me‘akai, ‘e ‘ikai te u kai ‘ae kakano ‘i he kei tu‘u ‘a māmani, telia na‘aku fakahala‘i hoku kāinga.

9

1 Okufakahā ‘e Paula ‘ene tau‘atāina ‘a‘ana, 7 Pea totonu ke ma‘u ‘ae ngaahi me‘a ki he sino ‘aia ‘oku ne malanga‘aki ‘ae ongoongolelei: 15 Ka na‘e ‘ikai pehē ‘e ia meiate kinautolu ko hono loto pe, 18 Ke ‘oua na‘a nau māfasia ai, 22 Pe kovi ki ha ni‘ihi, ‘i ha

ngaahi me'a ta'e'aonga. 24 Ko e fakapuepue 'etau mo'ui.

¹ 'Ikai ko e 'apose'olo au? 'Ikai 'oku ou 'ata'atā? 'Ikai kuo u mamata kia Sisu Kalaisi ko hotau 'Eiki? 'Ikai ko 'eku ngāue 'akimoutolu 'i he 'Eiki?

² Kapau 'oku 'ikai ko e 'apose'olo au ki he ni'ihi, ka ko e mo'oni 'oku ou pehē kiate kimoutolu: he ko e faka'ilonga 'o 'eku ngāue faka'apose'olo 'akimoutolu 'i he 'Eiki.

³ Ko 'eku tala 'a eni kiate kinautolu 'oku 'eke kiate au:

⁴ 'Ikai 'oku 'iate kimautolu ke fa'iteliha ki he kai mo e inu?

⁵ 'Ikai 'oku mau fa'iteliha ki he taki fano 'o ha tuofefine, pe ha uaifi, 'o hangē ko e kau 'apose'olo ni'ihi, pea hangē ko e kāinga 'oe 'Eiki, mo Kifasi?

⁶ Pe ko au pe mo Pānepasa, 'ikai 'oku ma fa'iteliha ke tuku 'ae ngāue?

⁷ Ko hai 'oku 'alu ke fai 'ae tau, kae totongi ia 'e ia pe? Ko hai 'oku tō 'ae ngoue vaine, kae 'ikai kai 'e ia hono fua? Pea ko hai, 'oku ne fafanga 'ae fanga manu, pea 'ikai kai hono hu'ahuhu 'oe fanga manu?

⁸ 'Oku ou lea 'aki 'ae ngaahi me'a ni, ka ko e tangata pe? 'Ikai 'oku pehē pe 'ae fono?

⁹ He kuo tohi 'i he fono 'a Mōsese, "'Oua na'a ke nono'o 'ae ngutu 'oe pulu 'oku malaki 'ae uite.'" 'Oku tokanga 'ae 'Otua ki he fanga pulu *pe*?

¹⁰ Kae 'ikai 'oku pehē pe koe'uhi ko kitautolu? Ko e mo'oni kuo tohi ia koe'uhi ko kitautolu: koe'uhi ko ia 'oku ne keli, 'oku totonu 'ene keli 'i he 'amanaki lelei; pea ko ia 'oku ne a'ua'u 'ae uite, ke fai 'i he 'amanaki lelei, ke ne lava 'i 'aia 'oku ne 'amanaki lelei ki ai.

11 Kapau kuo mau tūtuu'i kiate kimoutolu 'ae ngaahi me'a fakalaumālie, pea ko ha me'a lahi koā 'o kapau te mau utu ho'omou ngaahi me'a fakamaama?

12 Pea kapau 'oku fa'a ma'u 'iate kimoutolu 'e he ni'ihi 'ae me'a totonu ni, 'ikai 'oku totonu lahi ia kiate kimautolu? Na'e 'ikai te mau fai ki he me'a totonu ni; ka 'oku mau kātaki 'ae me'a kotoa pē, telia na'a mau ta'ofi ki he ongoongolelei 'o Kalaisi.

13 'ikai 'oku mou 'ilo, ko kinautolu 'oku ngāue 'i he ngaahi me'a tapu, 'oku nau kai mei he falelotu lahi? Pea mo kinautolu 'oku tauhi 'i he 'esifeilaulau, 'oku nau 'inasi fakataha mo e 'esifeilaulau?

14 Pea kuo tu'utu'uni 'e he 'Eiki ke pehē foki, ke 'ilonga 'akinautolu 'oku malanga'aki 'ae ongoongolelei, ke nau ma'u 'i he ongoongolelei 'ae me'a ki he sino.

15 Ka kuo 'ikai te u ala ki he ngaahi me'a ni: pea 'oku 'ikai te u tohi 'ae ngaahi me'a ni koe'uhi ke fai pehē kiate au: he 'oku lelei lahi 'eku mate, 'i he kau 'e ha taha ke ne fakata'eaonga'i 'eku vikiviki.

16 He neongo 'oku ou malanga'aki 'ae ongoongolelei, 'oku 'ikai ko ia 'oku ou vikiviki ai: he kuo tuku tonu ia kiate au; 'io, 'e mala'ia au, 'o kapau 'e 'ikai te u malanga'aki 'ae ongoongolelei!

17 He kapau te u fai 'ae me'a ni 'o loto lelei pe, 'oku ai ha'aku totongi: pea kapau *te u fai* fakahohōloto pe, *ko ia ai pe*, ka kuo vahe kiate au ha lakanga ngāue.

18 Ko eni, ko e hā ai 'eku totongi? 'A eni, 'i he'eku malanga'aki 'ae ongoongolelei ke u 'atu ai 'ae ongoongolelei 'o Kalaisi ta'ehatotongi mai, koe'uhi ke 'oua na'aku ngāue kovi 'aki 'a 'eku me'a

totonu 'a'aku 'i he ongoongolelei.

¹⁹ He neongo 'oku ou 'ata'atā mei he tangata kotoa pē, ka kuo u fakatamaio'eiki au ki he kakai kotoa pē, koe'uhi ke u lava'i mai 'ae tokolahi hake.

²⁰ Pea ne u hangē ko e Siu ki he kakai Siu, koe'uhi ke u lava'i mai 'ae kakai Siu; ne u hangē kuo u mo'ulaloa ki he fono kiate kinautolu na'e mo'ulaloa ki he fono, koe'uhi ke u lava'i mai 'akinautolu 'oku mo'ulaloa ki he fono;

²¹ Pea kiate kinautolu 'oku masiva fono 'o hangē ko e masiva fono au, (kae 'ikai teu masiva fono ki he 'Otua, kae mo'ulaloa ki he fono kia Kalaisi,) koe'uhi ke u lava'i mai 'akinautolu 'oku masiva fono.

²² Ne u hangē kuo u vaivai ki he vaivai, koe'uhi ke u lava'i mai 'ae vaivai: kuo u hangē ko e me'a kotoa pē ki he kakai kotoa pē, kau fakamo'ui 'i he ngāue kotoa pē 'ae ni'ihi.

²³ Pea 'oku ou fai pehē ni koe'uhi ko e ongoongolelei, koe'uhi ke u ma'ume'a ai mo kimoutolu.

²⁴ 'ikai 'oku mou 'ilo, ko kinautolu 'oku lele 'i he fakapuepue 'oku lele kotoa pē, ka 'oku ma'u 'e he tokotaha pe 'ae koloa? Ke pehē ho'omou lele, koe'uhi ke mou ma'u.

²⁵ Pea ko e tangata kotoa pē 'oku fai feinga ke ne ikuna, 'oku anga fakapotopoto ia 'i he me'a kotoa pē. Pea ko e mo'oni 'oku nau fai ia ke ma'u 'ae pale popongofua; ka ko kitautolu 'ae pale ta'efa'apopo.

²⁶ Ko ia 'oku pehē pe 'eku lele, kae 'ikai 'i he fai noa; 'oku pehē pe 'eku fuhu, kae 'ikai hangē ha taha 'oku tuki 'ae magari:

²⁷ Ka 'oku ou tautea hoku sino, 'o fakamo'ulaloa'i ia: telia na'a ai ha me'a, 'oka hili 'eku malanga ki he kakai, teu hoko ai au ko e

li'aki.

10

1 Ko e ngaahi ngāue faka'eiki 'ae kakai Siu 6 Ko e fakatātā ia ki he ngāue 'atautolu, 7 Mo 'enau ngaahi tautea foki, 11 Ko e faka'ilonga kiate kitautolu. 14 Ke tau puna mei he tauhi tamapua. 21 Ke 'oua na'a tau liliu 'ae keinanga'anga 'oe 'Eiki ko e keinanga'anga 'oe kau tēvolo: 24 Pea 'i he ngaahi me'a ta'emahu'inga ke tau tokanga'i 'ae loto 'o hotau kāinga.

¹ Ka 'oku 'ikai ko hoku loto 'e kāinga, ke mou ta'e'ilo, na'e 'i he malumalu 'oe 'ao 'a 'etau ngaahi tamai kotoa pē, pea na'a nau 'alu atu kotoa pē 'i he tahi;

² Pea na'e papitaiso kotoa pē ia Mōsese 'i he 'ao pea 'i he tahi;

³ Pea na'a nau kai kotoa pē 'i he me'akai fakalaumālie pe taha;

⁴ Pea na'a nau inu kotoa pē 'i he inu fakalaumālie pe taha: he na'a nau inu mei he Maka fakalaumālie ko ia 'aia na'e muimui *'iate kinautolu*: pea ko e Maka ko ia ko Kalaisi.

⁵ Ka na'e 'ikai si'i fiemālie 'ae 'Otua ki honau tokolahī: he na'e tulaki hifo 'akinautolu 'i he toafa.

⁶ Pea ko e ngaahi me'a ni ko e ngaahi fakatātā kiate kitautolu, koe'uhi ke 'oua na'a tau holi ki he ngaahi me'a kovi, 'o hangē ko 'enau holi kovi.

⁷ Pea 'oua na'a mou tauhi tamapua, 'o hangē ko honau ni'ihī; 'o tatau mo ia kuo tohi, "Na'e nofo hifo 'ae kakai ke kai mo inu, pea tutu'u hake 'o me'e."

⁸ Pea 'oua na'a tau fai fe'auaki, 'o hangē ko e fai 'e honau ni'ihī, pea tō ai 'i he 'aho pe taha 'ae toko ua mano mo e toko tolu afe.

⁹ Pea 'oua na'a tau 'ahi'ahi kia Kalaisi, 'o hangē ko e 'ahi'ahi 'o honau ni'ihī, pea tāmāte'i 'akinautolu 'aki 'ae fanga ngata.

¹⁰ Pea 'oua na'a mou lāunga, 'o hangē ko e lāunga 'a honau ni'ihī, pea nau 'auha 'i he faka'auha.

¹¹ Pea na'e hoko 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē kiate kinautolu ko e ngaahi faka'ilonga: pea kuo tohi ia ko hotau akonaki'i, 'akitautolu kuo hoko ki ai hono ngata'anga 'oe kuonga.

¹² Pea ko ia 'oku mahalo 'oku ne tu'u, ke vakai telia na'a hinga ia.

¹³ 'Oku 'ikai ha 'ahi'ahi 'e tō kiate kimoutolu ka ko ia 'oku fa'a hoko ki he tangata: ka 'oku mo'oni 'ae 'Otua, pea 'e 'ikai te ne tuku ke lahi hono 'ahi'ahi'i 'akimoutolu 'i he me'a te mou fa'a fai; ka 'i he 'ahi'ahi 'e tofa foki 'e ia 'ae hala ke hao ai, koe'uhi ke mou fa'a kātaki ia.

¹⁴ Ko ia, ko hoku kāinga 'ofeina, puna mei he tauhi tamapua.

¹⁵ 'Oku ou lea atu ki ke kau tangata poto; mou fakamaau ki he'eku lea.

¹⁶ Ko e ipu 'oe tāpuaki 'aia 'oku mau tāpuaki'i, 'ikai ko e feohi'anga ia 'i he ta'ata'a 'o Kalaisi? Ko e mā 'oku mau tofitofi, 'ikai ko e feohi'anga ia 'i he sino 'o Kalaisi?

¹⁷ Pea koe'uhi 'oku taha pe 'ae fo'i mā, ko kitautolu ko e tokolahi ko e sino pe taha: he 'oku tau 'inasi fakataha 'i he fo'i mā pe taha ko ia.

¹⁸ Vakai ki 'Isileli fakakakano: 'ikai 'oku kau fakataha mo e 'esifeilaulau 'akinautolu 'oku kai 'ae ngaahi feilaulau?

19 Ka ‘oku ou pehē ai ko e hā? Ko ha me‘a koā ‘ae tamapua, pe ko ha me‘a ‘aia ‘oku ‘atu ‘o feilaulau ‘aki ki he ngaahi tamapua?

20 *E ‘ikai*; he ko e ngaahi me‘a ‘oku feilaulau ‘aki ‘e he kakai Senitaile, ‘oku nau feilaulau ‘aki ki he ngaahi tēvolo, kae ‘ikai ki he ‘Otua: pea ‘oku ‘ikai ko hoku loto ke mou feohi mo e ngaahi tēvolo.

21 ‘Oku ‘ikai te mou fa‘a inu ‘i he ipu ‘ae ‘Eiki, mo e ipu ‘ae ngaahi tēvolo: ‘oku ‘ikai te mou fa‘a kau ‘i he keinanga‘anga ‘ae ‘Eiki, mo e keinanga‘anga ‘ae ngaahi tēvolo.

22 Pea te tau fakafua‘a ‘ae ‘Eiki? ‘Oku tau mālohi kiate ia?

23 ‘Oku ngofua ‘ae me‘a kotoa pē kiate au, ka ‘oku ‘ikai ‘aonga ‘ae me‘a kotoa pē: ‘oku ngofua ‘ae me‘a kotoa pē kiate au, ka ‘oku ‘ikai langa hake kotoa pē.

24 Ke ‘oua na‘a kumi taki taha hono lelei pe ‘o‘ona, ka ki he lelei ‘ae ni‘ihi kehe.

25 ‘Ilonga ‘aia ‘oku fakatau ‘i he potu fakatau, kai ia, pea ‘oua na‘a fehu‘i telia ‘ae loto:

26 He “‘oku ‘ae ‘Eiki ‘ae fonua, mo hono fonu ‘o ia.”

27 Kapau ‘e talaki ‘akimoutolu ‘e ha taha ‘iate kinautolu ‘oku ‘ikai tui, pea ‘oku mou loto ke ‘alu ki ai; ko ia ‘oku tuku ‘i homou ‘ao, kai, pea ‘oua na‘a fehu‘i telia ‘ae loto.

28 Ka ‘oka pehē ‘e ha taha kiate kimoutolu, “Kuo feilaulau ‘aki eni ki he ngaahi tamapua,” ‘oua na‘a mou kai ia, *telia* ia kuo ne fakahā, pea telia mo e loto foki: he “‘oku ‘ae ‘Eiki ‘ae fonua, mo hono fonu ‘o ia.”

29 ‘Oku ou pehē “ko e loto,” kae ‘ikai ‘o‘ou, ka ‘oe tokotaha: he ko e hā ‘oku fakamaau ai ‘eku tau‘atāina ‘aki ‘ae loto ‘oe taha kehe?

³⁰ He kapau ko ha me‘a ‘i he ‘ofa ‘oku ou ma‘u ai ia, ko e hā ‘oku lau‘ikovi ai au ‘i he me‘a ko ia ‘oku ou fakafeta‘i ai?”

³¹ Ko ia kapau ‘oku mou kai, pe inu, pe ko e hā ‘ae me‘a ‘oku mou fai, fai kotoa pē ke fakaongolelei ai ‘ae ‘Otua.

³² ‘Oua na‘a fai faka‘ita, pe ki he kakai Siu, pe ki he kakai Senitaile, pe ki he siasi ‘oe ‘Otua:

³³ ‘Io, ‘o hangē ko au, ‘oku ou fakafiemālie‘i ‘ae tangata kotoa pē ‘i he me‘a kotoa pē, ‘o ‘ikai kumi ‘ae lelei ‘o‘oku, ka ko e lelei ‘oe tokolahī, koe‘uhi ke nau mo‘ui.

11

1 ‘Oku valoki‘i ‘akinautolu, koe‘uhi ‘i he‘enau ngaahi fakataha mā‘oni‘oni na‘e lotu pūlou honau kau tangata, 6 Pea lotu ta‘epūlou honau kau fefine, 17 Pea koe‘uhi na‘e ‘ikai ke loko ‘aonga ‘enau ngaahi fakataha, 21 Ko e me‘a ‘i he‘enau fai fakataha ‘enau kai mo e ‘ohomohe ‘ae ‘Eiki. 23 Pea ‘oku ne fakahā hono fokotu‘u ‘oe ‘ohomohe tapu.

¹ Ke mou muimui kiate au, ‘o hangē foki ko ‘eku muimui ia Kalaisi.

² Pea ko eni, ‘oku ou fakamālō kiate kimoutolu, ‘e kāinga, ‘i ho‘omou manatu‘i au ‘i he me‘a kotoa pē, ‘o fai ‘ae ngaahi fekau, ‘o hangē ko ‘eku ‘atu ia kiate kimoutolu.

³ Ka ko hoku loto ke mou ‘ilo, ko e ‘ulu ‘oe tangata kotoa pē ‘a Kalaisi; pea ko e ‘ulu ‘oe fefine ‘ae tangata; pea ko e ‘ulu ‘o Kalaisi ‘ae ‘Otua.

⁴ Ko e tangata kotoa pē ‘oku fai lotu pe kikite, kuo pūlou hono ‘ulu, ‘oku fai ta‘etau ia mo hono ‘ulu.

⁵ Ka ko e fefine kotoa pē 'oku lotu pe kikite, 'oku ta'epūlou hono 'ulu, 'oku ne fai ta'etaau mo hono 'ulu: he 'oku tatau ia mo 'ene tekefua.

⁶ He kapau 'oku 'ikai pūlou 'ae fefine, pea tekefua ia: pea kapau ko e me'a fakamā ki he fefine ke kosikosi pe tekefua, pea pūlou ia.

⁷ He ko e mo'oni 'oku 'ikai ngali mo e tangata ke pūlou hono 'ulu, he ko hono tatau ia mo e nāunau 'oe 'Otua: ka ko e nāunau 'oe tangata 'ae fefine.

⁸ He 'oku 'ikai mei he fefine 'ae tangata; ka ko e fefine mei he tangata.

⁹ Pea na'e 'ikai fakatupu 'ae tangata ma'ae fefine; ka ko e fefine ma'ae tangata.

¹⁰ Ko ia 'oku totonu ai ke 'ai 'e he fefine 'ae pūlou 'i hono 'ulu, koe'uhi ko e kau 'āngelo.

¹¹ Ka ko eni, 'oku 'ikai 'ai 'ae tangata kae 'i he fefine, pea 'oku 'ikai 'ai 'ae fefine kae 'i he tangata, 'i he 'Eiki.

¹² Pea hangē 'oku mei he tangata 'ae fefine, 'oku pehē 'oku mei he fefine 'ae tangata; ka 'oku mei he 'Otua 'ae ngaahi me'a kotoa pē.

¹³ Mou fifili 'iate kimoutolu: 'oku matamatalelei ke lotu 'ae fefine ki he 'Otua ta'epūlou?

¹⁴ 'ikai 'oku valoki loto 'akimoutolu, kapau 'oku lou'ulu 'ae tangata, ko e me'a fakamā ia kiate ia?

¹⁵ Pea kapau 'oku lou'ulu 'ae fefine, ko e teunga ia kiate ia; he kuo foaki kiate ia 'ae lou'ulu ko e pūlou.

¹⁶ Pea kapau 'oku fie fakakikihi ai ha taha, pea 'oku 'ikai si'i ha'atau me'a pehē, pe 'i he ngaahi siasi 'oe 'Otua.

¹⁷ Ka 'i he me'a ko eni 'oku ou fakahā atu, 'oku 'ikai te u fakamālō ai 'akimoutolu, koe'uhi 'oku

mou fakataha kae 'ikai ke 'āsili ai 'ae lelei, ka ko e kovi.

¹⁸ He ko e 'uluaki me'a, 'oka mou ka fakataha ko e siasi, 'oku ou fanongo 'oku ai 'ae ngaahi mavahevahe 'iate kimoutolu; pea 'oku ou meimei tui ki ai.

¹⁹ He kuo pau ke ai 'ae ngaahi fa'ahinga 'iate kimoutolu, koe'uhi ke 'ilonga ai 'akinautolu 'iate kimoutolu 'oku lelei.

²⁰ Ko ia 'oka mou ka fakataha 'i he potu pe taha, 'oku 'ikai ko e kai ia 'oe 'ohomohe 'ae 'Eiki.

²¹ Koe'uhi 'oka kai, 'oku taki taha tomu'a to'o mai 'ene kai 'a'ana: pea fiekaia 'ae tokotaha, pea kona 'ae tokotaha.

²² Ko e hā ia? He 'oku 'ikai hamou ngaahi fale ke kai mo inu ai? Pe ko ho'omou manuki ia ki he siasi 'oe 'Otua, mo fakamā 'akinautolu 'oku masiva? Te u pehē atu kiate kimoutolu ko e hā? Te u fakamālō 'i he me'a ni? 'Oku 'ikai te u fakamālō ai.

²³ He kuo u ma'u mei he 'Eiki 'aia na'aku 'atu foki kiate kimoutolu, koe'uhi na'e to'o 'ae mā 'e he 'Eiki ko Sisu 'i he pō ko ia na'e lavaki'i ai ia:

²⁴ Pea hili 'ene 'atu 'ae fakafeta'i, ne ne pakipaki'i ia, 'o ne pehē, "To'o, 'o kai: ko hoku sino eni, 'aia kuo momo koe'uhi ko kimoutolu: fai eni ko e fakamanatu kiate au."

²⁵ Pea pehē foki 'ene to'o 'ae ipu, hili 'ene kai 'ae 'ohomohe, 'o ne pehē, "Ko e ipu eni 'oe fuakava fo'ou 'i hoku toto: mou fai eni, ko e fakamanatu kiate au, 'i ho'omou fa'a inu ia."

²⁶ He 'oka mou ka kai 'ae mā ni, mo inu 'i he ipu ni, 'oku mou fakahā ai 'ae pekia 'ae 'Eiki kae'oua ke ha'u ia.

²⁷ Pea ko ia ia 'e kai 'ae mā ni, mo inu 'i he ipu 'oe 'Eiki, mo ta'efaka'apa'apa, 'e halaia ai ia 'i he sino

mo e ta'ata'a 'oe 'Eiki.

²⁸ Ka 'oku lelei ke 'ahi'ahi ia 'e he tangata, pea ke pehē pe 'ene kai 'i he mā, mo inu 'i he ipu.

²⁹ He ko ia 'oku ne kai mo inu ta'efaka'apa'apa, 'oku ne kai mo inu 'ae mala'ia kiate ia, ko 'ene ta'e'ilo'i 'ae sino 'oe 'Eiki.

³⁰ Ko ia 'oku vaivai ai mo mahaki 'ae tokolahi 'iate kimoutolu, pea mohe 'ae tokolahi.

³¹ He ka ne tau fakamaau'i 'akitautolu, pehē, 'e 'ikai fakamaau kiate kitautolu.

³² Pea ka fakamaaua 'akitautolu, ko hotau tautea ia mei he 'Eiki, koe'uhi ke 'oua na'a tau mala'ia fakataha mo māmani.

³³ Ko ia, hoku kāinga, 'oka mou ka fakataha ke kai, mou fetatali'aki pe kiate kimoutolu.

³⁴ Pea kapau 'oku fiekaia ha taha, ke kai pe 'e ia 'i hono 'api; koe'uhi ke 'oua na'a mou fakataha ki he mala'ia. Pea te u fakatonutonu hono toe 'o kau ka hoko atu.

12

1 'Oku fai kehekehe 'ae ngaahi foaki fakalaumālie, 7 Kae 'aonga kotoa pē, 8 Ko ia kuo foaki kehekehe ai: 12 Koe'uhi ke hangē ko e ngaahi kupu 'o hotau sino, 'oku kau fakataha fulipē ki he lelei, 22 Ki he 'aonga, 26 Ki he tokoni 'oe sino ko ia: 27 Ke pehē 'etau fefai'aki kiate kitautolu, ke haohaoa 'ae sino fakatātā 'o Kalaisi.

¹ Pea ko e me'a 'i he ngaahi foaki fakalaumālie, 'e kāinga, 'oku 'ikai ko hoku loto ke mou ta'e'ilo.

² 'Oku mou 'ilo na'a mou nofo ko e ngaahi Senitaile, na'e 'āvea 'akimoutolu ki he ngaahi tamapua noa, 'o hangē ko hono taki 'akimoutolu.

³ Ko ia 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'oku 'ikai ha taha 'oku lea 'i he Laumālie 'oe 'Otua 'e pehē 'e ia, ko e mala'ia 'a Sisu: pea 'oku 'ikai ha taha te ne fa'a pehē, ko e 'Eiki 'a Sisu, ka 'i he Laumālie Mā'oni'oni.

⁴ Pea ko eni, 'oku ai 'ae ngaahi foaki kehekehe, ka ko e Laumālie pe taha.

⁵ Pea 'oku ai 'ae ngaahi tauhi kehekehe, ka ko e 'Eiki pe taha.

⁶ Pea 'oku ai 'ae ngaahi ngāue kehekehe, ka ko e 'Otua pe taha 'oku fai kotoa pē 'i he kakai kotoa pē.

⁷ Ka kuo foaki 'ae fakahā 'oe Laumālie ki he tangata taki taha kotoa pē ke fe'aonga'aki.

⁸ He kuo foaki ki he tokotaha 'i he Laumālie 'ae lea 'oe poto; ki he tokotaha 'ae lea 'oe 'ilo 'i he Laumālie ko ia;

⁹ Ki he tokotaha 'ae tui 'i he Laumālie ko ia; ki he tokotaha 'ae foaki 'oe fakamo'ui 'i he Laumālie ko ia;

¹⁰ Ki he tokotaha 'ae fai 'oe ngaahi mana; ki he tokotaha 'ae kikite; ki he tokotaha 'ae 'ilo ki he ngaahi laumālie; ki he tokotaha 'ae lea kehekehe; ki he tokotaha hono fakamatala 'oe ngaahi lea:

¹¹ Ka 'oku langa'i eni kotoa pē 'e he Laumālie pe taha ko ia, 'o vahevahe taki taha ki he tangata kotoa pē ko 'ene fa'iteliha pe.

¹² He 'oku hangē 'oku taha pe 'ae sino, ka 'oku lahi hono ngaahi kupu, pea ko e ngaahi kupu kotoa pē 'oe sino pe taha ko ia 'oku lahi, ka ko e sino pe taha 'oku pehē pe foki 'a Kalaisi.

¹³ He kuo tau papitaiso kotoa pē 'i he Laumālie pe taha ki he sino pe taha, pe ko ha kakai Siu pe ko ha kakai Senitaile, ko ha pōpula pe ha

tau‘atāina; pea na‘e fakainu ‘akitautolu kotoa pē ki he Laumālie pe taha.

¹⁴ He ‘oku ‘ikai ko e kupu pe taha ‘ae sino, ka ‘oku lahi.

¹⁵ Kapau ‘e lea ‘ae va‘e, “Koe‘uhi ‘oku ‘ikai ko e nima au, pea ‘oku ‘ikai ‘oe sino au;” pea ‘oku ‘ikai ai ‘i he sino ia?

¹⁶ Pea kapau ‘e lea ‘ae telinga, “Koe‘uhi ‘oku ‘ikai ko e mata au, pea ‘oku ‘ikai ‘oe sino au;” pea ‘oku ‘ikai ai ‘i he sino ia?

¹⁷ Ka ne ko e mata ‘ae sino kotoa, pea ‘e ‘i fē ‘ae fanongo? Pea ka ne ko e fanongo ‘ae kupu kotoa pē, pea ‘e ‘i fē ‘ae nanamu?

¹⁸ Ka ko eni, kuo fakahoko ‘e he ‘Otua ‘ae ngaahi kupu taki taha kotoa pē ‘i he sino, ko ‘ene fa‘iteliha pe ia.

¹⁹ Pea ka ne ko e kupu pe taha ‘aia kotoa pē, pea ‘e ‘i fē ‘ae sino?

²⁰ Ka ko eni, ko e ngaahi kupu ‘oku lahi ka ko e sino pe taha.

²¹ Pea ‘oku ‘ikai fa‘a lea ‘ae mata ki he nima, “‘Oku ‘ikai te ke ‘aonga kiate au.” pea pehē ‘e he ‘ulu ki he va‘e, “‘Oku ‘ikai te mo ‘aonga kiate au.”

²² ‘Ikai, ka ko e ngaahi kupu ko ia ‘oe sino, ‘aia ‘oku matamatavaivai, ‘oku lahi hake hono ‘aonga:

²³ Pea ko e ngaahi kupu ko ia ‘oe sino, ‘oku tau mahalo ki ai ‘oku si‘i hifo ‘enau matamatalelei, ‘oku tau tokanga lahi ‘aupito ki ai; pea ko hotau ngaahi potu ta‘ematamatalelei ‘oku ai hono matamatalelei lahi hake ‘aupito.

²⁴ He ko hotau ngaahi potu matamatalelei, ‘oku ‘ikai hanau masiva: ka kuo fakatatau fakataha ‘e he ‘Otua ‘ae sino, ‘o ne foaki ‘ae matamatalelei lahi hake ‘aupito ki he potu ko ia ‘oku masiva:

²⁵ Koe‘uhi ke ‘oua na‘a ai ha mavahevahe ‘i he sino; ka koe‘uhi ke ma‘u ‘ae fetokanga‘aki pe ‘e he ngaahi kupu kotoa pe.

²⁶ Pea kapau ‘e mamahi ‘ae kupu ‘e taha, ‘oku mamahi mo ia ‘ae ngaahi kupu kotoa pē; pea ka fakahikihiki ‘ae kupu ‘e taha, ‘oku fiefia mo ia ‘ae kupu kotoa pē.

²⁷ Pea ko eni, ko e sino ‘o Kalaisi ‘akimoutolu, pea ko e ngaahi kupu taki taha.

²⁸ Pea kuo tu‘utu‘uni ‘e he ‘Otua ‘ae ni‘ihi ‘i he siasi, ko e ‘uluaki ko e kau ‘aposestolo, ko hono ua ko e kau palōfita, ko hono tolu ko e kau akonaki, hoko mo ia ‘ae kau fai me‘a mana, hoko mo e ngaahi foaki ‘oe fakamo‘ui, mo e kau tokoni, mo e kau enginaki, mo kinautolu ‘oku ‘ilo ‘ae lea kehekehe.

²⁹ He ko e ‘aposestolo kotoa pē? He ko e palōfita kotoa pē? He ko e akonaki kotoa pē? He ko e kau fai me‘a mana kotoa pē?

³⁰ ‘Oku ma‘u kotoa pē ‘ae ngaahi foaki ‘oe fakamo‘ui? ‘Oku lea kotoa pē ‘aki ‘ae ngaahi lea kehekehe? ‘Oku fakamatala lea kotoa pē?

³¹ Ke mou holi lahi ki he ngaahi foaki fungani lelei. Pea ‘oku ou toe fakahā kiate kimoutolu ‘ae hala ‘oku lelei lahi.

13

1 Ko e ngaahi foaki kotoa pē, 2, 3 Neongo ‘enau lelei lahi, ka ‘oku ta‘e‘aonga ta‘eai‘ae‘ofa. 4 ‘Ae lelei lahi ‘oe‘ofa, 13 Pea mo hono hiki ke tu‘u ‘i mu‘a ‘i he ‘amanaki lelei mo e tui.

¹ Ka ne ko ‘eku lea ‘aki ‘ae ‘elelo ‘oe kau tangata mo e kau ‘āngelo, ka ‘oku ‘ikai te u ma‘u ‘ae ‘ofa, kuo u tatau mo e ukamea pakihī mo e simipale tatangi.

² Pea kapau teu fa‘a kikite, peau ‘ilo ‘ae ngaahi me‘a fakalilolilo kotoa pē, mo e ‘ilo kotoa pē; pea kapau te u ma‘u ‘ae tui kotoa pē, teu fa‘a hiki ai ‘ae ngaahi mo‘unga, pea ‘ikai te u ma‘u mo e ‘ofa, ko e me‘a noa pē au.

³ Pea kapau te u ‘atu ‘eku ngaahi me‘a kotoa pē ke fafanga ‘aki ‘ae masiva, pea kapau te u foaki hoku sino ke tutu, pea ‘ikai te u ma‘u mo e ‘ofa, ‘oku ‘ikai hano ‘aonga kiate au.

⁴ ‘Oku kātaki fuoloa ‘ae ‘ofa, pea ‘oku angalelei ia; ‘oku ‘ikai meheka ‘ae ‘ofa; ‘oku ‘ikai fielahi ‘ae ‘ofa, pe fakafuofuolahi ia,

⁵ ‘Oku ‘ikai ke fai ta‘engali ha me‘a, ‘oku ‘ikai ke kumi ‘ene me‘a ‘a‘ana, ‘oku ‘ikai ke ‘itangofua, ‘oku ‘ikai ke mahalo kovi;

⁶ ‘Oku ‘ikai ke fiefia ‘i he angahala, ka ‘oku fiefia ia ‘i he mo‘oni;

⁷ ‘Oku ne ‘ufi‘ufi ‘ae me‘a kotoa pē, ‘oku tui ia ki he me‘a kotoa pē, ‘oku ‘amanaki lelei ki he ngaahi me‘a kotoa pē, ‘oku kātaki ‘ae me‘a kotoa pē.

⁸ ‘Oku ‘ikai faka‘a‘au ‘o ngata ‘ae ‘ofa: ka ko e ngaahi kikite, ‘e ngata ia; pe ko e ngaahi lea, ‘e ngata ia; pe ko e ‘ilo me‘a ‘e mole atu ia.

⁹ He ‘oku tau ‘ilo fakakonga pe, pea kikite fakakonga pe.

¹⁰ Pea ‘oka hokosia ‘aia ‘oku haohaoa, ‘e mole atu ‘aia ‘oku fakakonga pe.

¹¹ ‘I he‘eku kei si‘i, ne u lea fakatamasi‘i, peau ‘ilo fakatamasi‘i, peau mahalo fakatamasi‘i: ka ‘i he‘eku hoko ko e tangata, ne u tukuange ‘ae ngaahi me‘a fakatamasi‘i.

¹² He ko eni, ‘oku tau faka‘asi‘asi ‘i he sio‘ata fakapo‘upo‘uli; ka ‘e ‘i ai ‘ae mata ki he mata: ‘oku

ou 'ilo fakakonga eni; ka te u 'ilo ai, 'io, 'o hangē ko hono 'ilo'i au.

¹³ Pea ko eni, 'oku ai 'ae tui, mo e 'amanaki lelei, mo e 'ofa, ko e tolu ni; ka ko ia 'oku lahi hake 'i ai ko e 'ofa.

14

1 'Oku fakaongolelei 'ae kikite 'aia 'oku tu'u ki mu'a 'i he lea 'aki 'ae lea kehekehe, 6 Ko e lea fakatātā ki he ngaahi me'a faiva. 12 Ke ngāue'aki pe ke langa hake, 22 Ko hona 'uhinga totonu mo mo'oni ia. 26 'Oku fakahā 'ena 'aonga 'osi pe, 27 Pea ke 'oua na'a fakata'e'aonga. 34 'Oku fakatapui 'ae lea 'ae kau fefine 'i he siasi.

¹ Tuli ki he 'ofa, pea holi ki he ngaahi foaki fakalaumālie, kae lahi pe ke mou kikite.

² He ko ia 'oku lea 'i he lea ta'e'ilo, 'oku 'ikai lea ia ki he tangata, ka ki he 'Otua: he 'oku 'ikai 'ilo ia 'e ha taha; ka 'oku lea 'aki 'e ia 'ae ngaahi me'a fufū 'i he laumālie.

³ Ka ko ia 'oku kikite, 'oku lea ia ki he kakai ke langa hake, mo enginaki, mo fakafiemālie.

⁴ Ko ia 'oku lea 'i he lea ta'e'iloa, 'oku ne langa hake 'e ia ia; ka ko ia 'oku kikite, 'oku ne langa hake 'ae siasi.

⁵ 'Amusiaange 'eau 'oku mou lea kotoa pē 'i he lea kehekehe, kae lahi pe ke mou kikite: he 'oku lahi hake 'aia 'oku kikite 'iate ia 'oku lea 'i he lea kehekehe, 'o kapau 'oku 'ikai ke ne fakamatala, koe'uhi ke ma'u ai 'e he siasi 'ae langa hake.

⁶ Pea ko eni, 'e kāinga, kapau te u 'alu atu kiate kimoutolu 'oku ou lea 'i he lea kehekehe, ko e hā 'eku 'aonga kiate kimoutolu, 'o kapau 'e 'ikai te u

lea kiate kimoutolu 'i he fakahā, pe 'i he 'ilo, pe 'i he kikite, pe 'i he akonaki?

⁷ Pea ko e ngaahi me'a ta'emo'ui ka 'oku ongo, pe ko ha fangufangu, pe ha ha'ape, kapau 'e 'ikai fai kehekehe ia 'i he ongo, 'e 'ilo fēfē pe ko e hā 'oku ifi, pe ko e hā 'oku tā?

⁸ He kapau 'oku ongo noa mai 'ae me'a lea, ko hai te ne teu ia ki he tau?

⁹ Pea 'e pehē pe 'akimoutolu, 'o kapau 'e 'ikai te mou lea 'aki 'ae 'elelo 'ae lea 'ilongofua, 'e 'ilo fēfē pe ko e hā ia 'oku lea 'aki? He temou lea ki he 'atā.

¹⁰ Pea neongo 'oku ai 'ae ngaahi lea kehekehe 'i māmani, pea 'ikai ha taha ta'ehano'uhinga,

¹¹ Ka 'i he 'ikai te u 'ilo hono 'uhinga 'oe lea, teu tatau mo e muli kiate ia 'oku lea, pea ko e muli kiate au 'aia 'oku lea mai.

¹² Pea ke pehē pe 'akimoutolu, koe'uhi ko ho'omou fai feinga ki he ngaahi foaki fakalaumālie, mou kumi ke mou poto hake 'i hono langa hake 'oe siasi.

¹³ Ko ia ia 'oku lea 'i he lea ta'e'iloa, ke ne kole 'e ia ke ne fai hono fakamatala.

¹⁴ He kapau 'oku ou lotu 'i he lea ta'e'iloa, 'oku lotu hoku laumālie, ka 'oku ta'efua 'eku 'ilo.

¹⁵ Pea ka ko ia pea hā? Te u lotu 'aki 'ae laumālie, pea te u lotu 'aki 'ae 'ilo foki: teu hiva 'aki 'ae laumālie, pea teu hiva 'aki 'ae 'ilo foki.

¹⁶ Ka 'ikai, pea ka ke ka fakafeta'i 'aki 'ae laumālie, 'e fēfee'i 'ene pehē, "Emeni," 'i ho'o fakafeta'i, 'aia 'oku nofo 'i he potu 'oe ta'epoto, he 'oku 'ikai te ne 'ilo 'aia 'oku ke lea 'aki?

¹⁷ He ko e mo'oni 'oku ke fakafeta'i lelei, ka 'oku 'ikai langa hake ai ha tokotaha.

18 ‘Oku ou fakafeta‘i ki hoku ‘Otua, ‘oku lahi ‘eku lea ‘aki ‘ae lea kehekehe ‘iate kimoutolu kotoa pē:

19 Ka ‘oku lelei kiate au ‘eku lea ‘aki ‘ae lea ‘ilo ‘e nima pe ‘i he siasi, koe‘uhi ke ako ‘aki ‘ae ni‘ihi, ‘i he lea ‘e mano ‘i he lea ta‘e‘iloa.

20 ‘E kāinga, ‘oua na‘a mou anga fakatamaiki ‘i he ‘ilo: ‘i he anga kovi ke mou tatau mo e valevale, ka mou tangata pe ‘i he ‘ilo.

21 Kuo tohi eni ‘i he fono, “‘Oku pehē ‘e he ‘Eiki, Te u lea ki he kakai ni ‘aki ‘ae kau tangata lea kehe mo e loungutu kehe; ka neongo ia kotoa pē ‘e ‘ikai te nau fanongo ai kiate au.”

22 Ko ia ko e ngaahi lea kehekehe ko e faka‘ilonga, ka ‘oku ‘ikai kiate kinautolu ‘oku tui, ka kiate kinautolu ‘oku ta‘etui: ka ko e kikite ‘oku ‘ikai ma‘anautolu ‘oku ta‘etui, ka kiate kinautolu ‘oku tui.

23 Ko ia kapau kuo kātoa ‘ae siasi ki he potu pe taha, pea lea kotoa pē ‘aki ‘ae ngaahi lea kehekehe, pea hū ki *ai ha ni‘ihi* ‘oku ta‘epoto, pe ta‘etui, ‘ikai te nau lau kuo mou faha?

24 Pea kapau ‘oku kikite kotoa pē, pea hū ki ai ha taha ‘oku ta‘etui, pe ha ta‘epoto, kuo takitala‘i kotoa pē ia, kuo fakamaau kotoa pē ia:

25 Pea pehē pe hono fakahā ‘oe ngaahi me‘a fufū ‘a hono loto; pea tō fakafō‘ohifo ia ki hono mata, pea hū ki he ‘Otua, ‘o fakahā ko e mo‘oni ‘oku ‘iate kinautolu ‘ae ‘Otua.

26 Pea ‘oku fēfē, ‘e kāinga? ‘Oka mou ka fakataha ‘oku mou taki taha ma‘u ha saame, ha akonaki, ha lea kehe, ha fakahā, ha fakamatala. Ke fai kotoa pē ‘ae me‘a ke langa hake.

27 Kapau ‘oku lea ha taha ‘i he lea ta‘e‘iloa, ke fai ‘e he toko ua, pea lahi ‘oka toko tolu, ‘onau lelea

taha pe; pea ke fakamatala 'e ha tokotaha.

²⁸ Pea kapau 'oku 'ikai ha taha ke fakamatala, ke longo pē ia 'i he siasi; pea tuku ke lea ia kiate ia pe, pea ki he 'Otua.

²⁹ Ke lea 'ae kau kikite 'e toko ua pe toko tolu, pea fakamaau ki ai 'ae ni'ihī.

³⁰ Kapau 'oku faka'ilo ha me'a ki ha tokotaha 'oku nofo ofi, ke longo pē 'ae 'uluaki.

³¹ He te mou kikite hokohoko kotoa pē, koe'uhi ke akonekina kotoa pē, pea ke fakafiemālie 'i kotoa pē.

³² He ko e ngaahi laumālie 'oe kau kikite, 'oku fa'a pule 'i 'e he kau kikite.

³³ He 'oku 'ikai mei he 'Otua 'ae maveuveu, ka ko e melino, 'o hangē ko ia 'oku 'i he ngaahi siasi kotoa pē 'oe kakai mā'oni'oni.

³⁴ Ke longo pē homou kau fefine 'i he ngaahi siasi: he 'oku 'ikai ngofua kiate kinautolu ke lea: ka ke nau anganofo, 'o hangē foki ko e tala 'e he fonu.

³⁵ Pea kapau te nau fie 'ilo ha me'a, ke nau fehu'i ki honau husepāniti 'i 'api: he ko e me'a fakamā ke lea 'ae fefine 'i he siasi.

³⁶ He ko e mo'oni na'e ha'u 'ae folofola 'ae 'Otua meiate kimoutolu? Pe na'e hoko atu ia kiate kimoutolu pe?

³⁷ Kapau 'oku mahalo 'e ha taha ko e palōfita ia, pe ko e fakalaumālie, tuku ke fakahā 'e ia, ko e ngaahi me'a 'oku ou tohi atu kiate kimoutolu, ko e ngaahi fekau ia 'ae 'Eiki.

³⁸ Pea kapau 'oku ai ha taha 'oku ta'e'ilo, ke 'iate ia pe 'ene ta'e'ilo.

³⁹ Ko ia, 'e kāinga, mou holi ke mou kikite, pea

‘oua na‘a ta‘ofi ‘ae lea ‘aki ‘ae lea kehekehe.

⁴⁰ Ka ke fai ‘ae ngaahi me‘a kotoa pē ke mata-matalelei, pea fai hokohoko lelei pe.

15

1 I he toetu‘u ‘a Kalaisi, 12 ‘Oku ne fakamo‘oni ‘ae totonu ‘o ‘etau toetu‘u, koe‘uhi ko e kakai na‘e ta‘etui ki he toetu‘u ‘oe sino. 21 Hono fua, 35 Mo hono anga, 51 Mo hono liliu ‘oe sino, mo kinautolu ‘e kei mo‘ui i he ‘aho fakamui.

¹ Pea ko eni, ‘e kāinga, ‘oku ou fakahā kiate kimoutolu ‘ae ongoongolelei, ‘aia na‘aku malanga‘aki kiate kimoutolu, ‘aia foki kuo mou ma‘u, pea ‘oku mou tu‘u ai;

² ‘Aia kuo fakamo‘ui ai ‘akimoutolu, ‘o kapau ‘oku mou manatu‘i ‘aia ne u malanga‘aki kiate kimoutolu, ‘o kapau na‘e ‘ikai te mou tui noa pē.

³ He ko e ‘uluaki ‘oe me‘a na‘aku ‘a‘au atu kiate kimoutolu, ‘aia na‘aku ma‘u foki, Ko e pekia ‘a Kalaisi i he‘etau ngaahi angahala, ‘o fakatatau ki he ngaahi tohi;

⁴ Pea na‘e fai ia, pea na‘e toetu‘u hake ia i hono tolu ‘oe ‘aho, ‘o fakatatau ki he ngaahi tohi:

⁵ Pea na‘e mamata kiate ia ‘a Kifasi, pea mo e toko hongofulu ma toko ua:

⁶ Hili ia, pea mamata fakataha kiate ia ‘ae kāinga ‘e toko nimangeau tupu; pea ‘oku kei mo‘ui honau tokolahī, ka kuo tō ‘o mohe ‘ae ni‘ihi.

⁷ Hili ia, na‘e mamata ‘a Semisi kiate ia, pea hoko mo e kau ‘aposestolo kotoa pē.

⁸ Pea ne u mamata fakamui foki ‘eau kiate ia, ‘o hangē ko e fānau ta‘ehoko.

⁹ He ko e si'i taha pe au 'i he kau 'apose'etolo, 'oku 'ikai taau mo au ke ui au ko e 'apose'etolo, koe'uhi na'aku fakatanga 'ae siasi 'oe 'Otua.

¹⁰ Ka ko e me'a 'i he 'ofa 'ae 'Otua 'oku ou pehē ni ai au: pea ko 'ene 'ofa kiate au, na'e 'ikai ta'e'aonga ia; ka na'aku ngāue lahi hake 'aupito kiate kinautolu kotoa pē: ka na'e 'ikai ko au, ka ko e tokoni mei he 'Otua na'e 'iate au.

¹¹ Pea ko ia kapau ko au, pe ko kinautolu, ka 'oku pehē pe 'emau malanga, pea pehē pe ho'omou tui.

¹² Pea ko eni, kapau 'oku malanga'aki 'a Kalaisi mo 'ene toetu'u mei he pekia, 'oku fēfē 'ae pehē 'e he ni'ihī 'iate kimoutolu, 'oku 'ikai ha toetu'u 'oe mate?

¹³ He kapau 'oku 'ikai ha toetu'u mei he mate, pea tā 'oku 'ikai toetu'u 'a Kalaisi:

¹⁴ Pea kapau 'oku 'ikai toetu'u 'a Kalaisi, pea 'oku ta'e'aonga 'emau malanga, pea ta'e'aonga mo ho'omou tui foki.

¹⁵ 'Io, pea kuo 'ilo 'akimautolu ko e fakamo'oni loi ki he 'Otua; he kuo mau fakapapau mei he 'Otua 'a 'ene fokotu'u hake 'a Kalaisi: 'aia na'e 'ikai te ne fokotu'u hake, 'o kapau ko eni 'oku 'ikai toetu'u 'ae mate.

¹⁶ He kapau 'oku 'ikai toetu'u hake 'ae mate pea kuo 'ikai toetu'u hake 'a Kalaisi:

¹⁷ Pea kapau kuo 'ikai tu'u hake 'a Kalaisi, 'oku ta'e'aonga ho'omou tui; 'oku mou kei 'i ho'omou angahala.

¹⁸ Pea ko kinautolu foki kuo mohe 'ia Kalaisi, kuo nau 'auha.

¹⁹ Kapau 'oku ngata ki he mo'ui ni 'etau 'amanaki lelei ki ai, ko e mala'ia lahi taha pe 'akitautolu 'i he kakai kotoa pē.

²⁰ Ka ko eni, kuo toetu‘u ‘a Kalaisi mei he pekia, pea kuo hoko ia ko e ‘uluaki fua ‘okinautolu na‘e mohe.

²¹ He ko e me‘a ‘i he tangata na‘e hoko ai ‘ae mate, pea ‘e hoko ‘i he tangata foki ‘ae toetu‘u ‘oe mate.

²² He ‘oku hangē ‘oku mate kotoa pē ‘ia ‘Atama, ‘e pehē foki ‘e mo‘ui kotoa pē ‘ia Kalaisi.

²³ Ka ko e tangata taki taha kotoa pē ‘i hono lakanga: ko e ‘uluaki fua ‘a Kalaisi; pea hoko mo kinautolu ‘oku ‘o Kalaisi, ‘i he‘ene ha‘u.

²⁴ Pea ‘e toki hoko ‘ae iku‘anga, ‘aia te ne ‘atu ai ‘ae pule‘anga ki he ‘Otua, ‘io, ko e Tamai; hili ‘ene ikuna ‘ae pule kotoa pē, mo e fekau kotoa pe, mo e mālohi.

²⁵ He kuo pau pe ke pule ia, kae‘oua ke ne tuku ‘a hono ngaahi fili kotoa pē ki hono lalo va‘e.

²⁶ Ko e fili fakamui ‘e faka‘auha, ko e mate.

²⁷ “He kuo tuku ‘e ia ‘ae ngaahi me‘a kotoa pē ki hono lalo va‘e.” Ka ‘i he‘ene pehē, kuo fakamo‘ulaloa ‘ae “ngaahi me‘a kotoa pē,” ‘oku ‘ilongofua pe ‘oku ‘ata‘atā ia, ‘aia na‘a ne tuku ‘ae ngaahi me‘a kotoa pē ki lalo ‘iate ia.

²⁸ Pea ka ‘osi hono fakavaivai ‘oe ngaahi me‘a kotoa pē kiate ia, ‘e toki anganofa ‘ae Foha kiate ia na‘a ne tuku ‘ae ngaahi me‘a kotoa pē ki lalo ‘iate ia, koe‘uhi ke tāfataha pe ‘ae ‘Otua ‘i he me‘a kotoa pē.

²⁹ Kae ‘ikai, pea ko e hā ‘e fai ‘ekinautolu kuo papitaiso ki he mate, ‘o kapau ‘e ‘ikai ‘aupito toetu‘u ‘ae mate? Ko e hā ‘oku papitaiso ai ‘akinautolu ki he mate?

³⁰ Pea ko e hā ‘oku tau tu‘utu‘utāmaki ai ‘i he feitu‘ulā‘ā kotoa pē?

³¹ ‘Oku ou fakahā ‘i ho‘omou fiefia ‘aia ‘oku ou ma‘u ‘ia Kalaisi Sisu ko hotau ‘Eiki, ‘oku ou mate ‘i he ‘aho kotoa pē.

³² He kapau, ‘o hangē ko e *lea* ‘ae tangata, kuo u tau mo e fanga manu ‘i ‘Efesō, ko e hā hono ‘aonga kiate au, ‘o kapau ‘oku ‘ikai toetu‘u ‘ae mate? “Ke tau kai mo inu; he te tau mate ‘apongipongi.”

³³ ‘Oua na‘a kākaa‘i ‘akimoutolu: “Ko e ngaahi talanoa kovi ‘oku fakahala‘i ‘ae ngaahi anga ‘oku lelei.”

³⁴ ‘A hake ki he mā‘oni‘oni, pea ‘oua na‘a fai angahala; he ‘oku te‘eki ma‘u ‘e he ni‘ihi ‘ae ‘ilo‘i ‘ae ‘Otua: ‘oku ou lea ‘aki ia ko ho‘omou fakamā.

³⁵ Ka ‘e pehē nai ‘e ha tokotaha, “E fēfē hono fokotu‘u ‘oe mate? Pea ‘i he sino fē te nau ha‘u?”

³⁶ Ko e vale koe, ko ia ‘oku ke tūtuu‘i ‘oku ‘ikai fakaake ia, ‘o kapau ‘oku ‘ikai ke mate:

³⁷ Pea ko e me‘a ko ia ‘oku ke tūtuu‘i, ‘oku ‘ikai te ke tūtuu‘i ‘ae sino ko ia ‘e tupu, ka ko e fo‘i tenga ko ha fo‘i tenga kehe:

³⁸ Ka ‘oku foaki ki ai ‘e he ‘Otua hono sino, ko ‘ene fa‘iteliha pe ia, pea ki he tenga taki taha hono sino ‘o‘ona.

³⁹ ‘Oku ‘ikai ko e kakano tatau pe ‘ae kakano kotoa pē: he ‘oku ai ‘ae kakano ko e taha ‘oe tangata, ko e kakano ‘e taha ‘oe fanga manu, ko e taha kehe ‘oe ngaahi ika, mo e taha kehe ‘oe fanga manupuna.

⁴⁰ Pea ‘oku ai foki ‘ae ngaahi sino fakalangi, mo e ngaahi sino fakamaama: ka ‘oku taha pe ‘ae nāunau ‘oe fakalangi, pea ko e fakamaama ‘oku taha kehe ia.

⁴¹ He ‘oku ai ‘ae nāunau ‘e taha ‘oe la‘ā, mo e nāunau ‘e taha ‘oe māhina, mo e nāunau ‘e taha ‘oe

ngaahi fetu'u: he 'oku fai kehekehe 'i he nāunau 'ae fetu'u 'e taha ki he fetu'u 'e taha.

⁴² Pea 'oku pehē pe 'ae toetu'u 'ae mate. 'Oku tūtuu'ī ia 'i he 'au'auha: 'oku fokotu'u hake ia 'i he ta'efa'a'au'auha:

⁴³ 'Oku tūtuu'ī ia 'i he fakalielia; 'oku fokotu'u ia mo e nāunau: 'oku tūtuu'ī ia 'i he vaivai; 'oku fokotu'u ia 'i he mālohi:

⁴⁴ 'Oku tūtuu'ī ia koe sino fakakakano; 'oku fokotu'u ia koe sino fakalaumālie. 'Oku ai 'ae sino fakakakano, pea 'oku ai mo e sino fakalaumālie.

⁴⁵ Pea kuo tohi 'o pehē, "Ko e 'uluaki tangata ko 'Atama na'e ngaohi ia ko e laumālie mo'ui," ko e 'Atama fakamui ko e laumālie fakamo'ui.

⁴⁶ Ka na'e 'ikai mu'omu'a 'aia 'oku laumālie ka ko ia 'oku fakakakano; kae toki hoko 'aia 'oku fakalaumālie.

⁴⁷ Ko e 'uluaki tangata, 'oku mei he kelekele, 'oku kelekele'ia: ko hono ua 'oe tangata, ko e 'Eiki mei he langi.

⁴⁸ Hangē ko e kelekele'ia, 'oku pehē pe foki 'akinautolu 'oku kelekele'ia: pea hangē ko ia 'oku mei he langi, 'oku pehē pe foki 'akinautolu 'oku fakalangi.

⁴⁹ Pea hangē ko e tau 'i he tatau 'o ia 'oku mei he langi.

⁵⁰ Pea 'oku ou tala eni, 'e kāinga, 'e 'ikai fa'a ma'u 'e he kakano mo e toto 'ae pule'anga 'oe 'Otua; pea 'oku 'ikai fa'a ma'u 'e he 'au'auha 'ae ta'efa'a'au'auha.

⁵¹ Vakai, 'oku ou fakahā ha me'a fufū kiate ki-moutolu; 'E 'ikai te tau mohe kotoa pē, ka te tau liliu kotoa pē,

⁵² 'I he fakafokifā 'i he kemo 'oe mata, 'i he pā

fakamui 'oe me'a lea: koe'uhi 'e pā mai ia, pea 'e fokotu'u hake ai 'ae mate, 'o ta'efa'a'au'auha, pea 'e liliu ai 'akitautolu.

⁵³ He kuo pau ke 'ai 'e he 'au'auha ni, 'ae ta'efa'a'au'auha, pea ke ai 'e he mate ni 'ae ta'emate

⁵⁴ Ko ia, pea ka 'osi hono ai 'e he 'au'auha ni 'ae ta'efa'a'au'auha, mo e 'ai 'e he mate ni 'ae ta'emate, 'e toki fakamo'oni 'ae lea kuo tohi, "Kuo folo hifo 'ae mate 'e he mālohi."

⁵⁵ "E mate, kofa 'ā ha'o huhu? 'E fa'itoka, kofa 'ā ho'o mālohi?"

⁵⁶ Ko e huhu 'oe mate ko e angahala; pea ko e mālohi 'oe angahala ko e fono.

⁵⁷ Kae fakafeta'i ki he 'Otua, 'aia 'oku ne foaki ke tau mālohi 'i hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi.

⁵⁸ Ko ia, ko hoku kāinga 'ofeina, ke tupulekina ma'uaipe 'i he ngāue 'ae 'Eiki, he 'oku mou 'ilo ko ho'omou ngāue 'i he 'Eiki, 'oku 'ikai ta'e'aonga ia.

16

1 'Oku ne enginaki ke nau tokoni ki he masiva 'oe kāinga lotu 'i Selūsalema: 10 'Oku ne fakaongolelei 'a Timote: 13 Pea hili 'ae ngaahi akonaki fakakāinga, 16 'Oku ne faka'osi 'ene tohi 'aki 'ae ngaahi popōaki.

¹ Pea ko e me'a ki he tănaki tokoni ki he kāinga mā'oni'oni, ke fai pe 'ekimoutolu, 'o hangē ko ia kuo u fekau ki he ngaahi siasi 'i Kalētia.

² 'I he 'uluaki 'aho 'oe uike, ke mou taki taha vahe'i 'o tuku 'ae tokoni, 'o fakatatau mo hono fakamonū'ia'i, koe'uhi ke 'oua na'a ai ha tănaki 'o kau ka hoko atu.

³ Pea kau ka hoko atu, ko kinautolu te mou loto ki ai, te u fekau 'akinautolu mo e ngaahi tohi, ke 'ave ho'omou tokoni 'ofa ki Selūsalema.

⁴ Pea kapau 'e lelei 'eku 'alu foki, te nau 'alu mo au.

⁵ Pea ko eni, te u 'alu atu kiate kimoutolu, 'oka hili 'eku 'alu atu 'i Masitōnia: he te u 'alu atu 'i Masitōnia.

⁶ Pea te u nofo 'apē 'i he fa'ahita'u momoko mo kimoutolu, koe'uhi ke mou moimoi'i au 'i hoku fononga ki ha potu te u 'alu ki ai.

⁷ He koe'uhi 'e 'ikai te u fou atu kiate kimoutolu 'i he fononga ni; ka 'oku ou 'amanaki te u nofo fuoloa si'i 'iate kimoutolu, 'o kapau 'e lelei ki he 'Eiki.

⁸ Ka te u tatali 'i 'Efesō 'o a'u ki he Penitekosi.

⁹ He kuo fakaava kiate au 'ae matapā lahi pea 'aonga, pea 'oku tokolahi 'ae fili.

¹⁰ Pea ko eni, kapau 'e hoko atu 'a Timote, vakai ke 'iate kimoutolu ta'emanavahē ia: he 'oku fai 'e ia 'ae ngāue 'ae 'Eiki, 'o hangē foki ko au.

¹¹ Ko ia ke 'oua na'a manuki'i ia 'e ha tokotaha: kae tokoni'i ia, ke fononga mai 'i he fiemālie, koe'uhi ke ha'u ia kiate au: he 'oku ou 'amanaki kiate ia fakataha mo e kāinga.

¹² Pea ko e me'a ki hotau kāinga ko 'Apolosi, na'aku kole lahi kiate ia ke ne 'alu atu mo e kāinga kiate kimoutolu: ka na'e 'ikai si'i loto ia ke 'alu atu 'i he kuonga ni; ka 'e 'alu atu ia 'i ha kuonga tu'utu'umālie kiate ia.

¹³ Mou le'o, tu'uma'u 'i he tui, fai 'o ngali mo e tangata, mou mālohi.

¹⁴ Ke fai ho'omou ngaahi me'a kotoa pē 'i he 'ofa.

¹⁵ 'Oku mou 'ilo 'ae fale 'o Setivena, ko e 'uluaki fua ia 'i 'Akeia, pea kuo nau tuku 'akinautolu ke

tauhi 'ae kakai mā'oni'oni, pea 'oku ou kole kiate kimoutolu, 'e kāinga,

¹⁶ Ke faka'apa'apa 'akimoutolu ki he kakai pehē, pea kiate kinautolu kotoa pē 'oku tokoni mo kimautolu, pea ngāue.

¹⁷ 'Oku ou fiemālie 'i he ha'u 'a Setivena mo Fotuneto mo 'Akaiko: he ko ia na'e toe meiate kimoutolu kuo nau totongi.

¹⁸ He kuo nau fakafiemālie 'i 'ae laumālie 'o'oku mo kimoutolu: ko ia mou fai 'ofa ki he kakai pehē.

¹⁹ Ko e ngaahi siasi 'o 'Esia 'oku 'ofa atu kiate kimoutolu. 'Oku 'ofa lahi atu kiate kimoutolu 'i he 'Eiki 'a 'Akuila mo Pisila, pea mo e siasi 'oku 'i hona fale.

²⁰ 'Oku 'ofa atu 'ae kāinga kotoa pē kiate kimoutolu. Mou fe'ofa'ofani 'aki 'ae 'uma mā'oni'oni.

²¹ Ko e tohi 'ofa eni 'a Paula 'aki hoku nima 'o'oku.

²² Kapau 'oku ai ha tangata 'oku 'ikai 'ofa ia ki he 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ke mala'ia ia. 'Oku ha'u 'ae 'Eiki.

²³ Ke 'iate kimoutolu 'ae 'ofa 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi.

²⁴ Ke 'iate kimoutolu kotoa pē 'eku 'ofa 'ia Kalaisi Sisu. 'Emeni.

KO E TOHI TAPU KĀTOA
The Holy Bible in the Tongan language of Tonga,
Revised West Version

Public Domain

Language: Tongan

Translation by: James Baxley

Cover and title page artist: Kitione Vailea

Digital editions and layout: Michael Johnson

Web site: <https://ebible.org/ton/>

Translator support: <https://worldoutreach.org/325>

2021-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 13 Dec 2023

2362cc12-5c8d-5627-ad4b-c1c163858892